

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ  
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ  
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНИХ СТУДІЙ

До захисту допустити:  
В.о.завідувача кафедри  
Педченко О.В.   
«18» листопада 2025\_р.

РОЗВИТОК АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ  
КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ  
НА ОСНОВІ АВТЕНТИЧНИХ WEB- РЕСУРСІВ

Кваліфікаційна робота  
здобувача вищого освіти другого  
(магістерського) рівня вищої освіти  
спеціальності 014.01 Середня освіта.  
Англійська мова і зарубіжна література  
Півень Наталії Леонідівни  
**Науковий керівник:**  
Городнюк Наталія Андріївна  
доктор філологічних наук, доцент,  
професор кафедри англійської філології  
та прикладних студій  
**Рецензент:**  
Кулакевич Людмила Миколаївна,  
д. філол. наук, професор, професор  
кафедри філології та перекладу  
Українського державного університету  
науки і технологій

Кваліфікаційна робота захищена  
з оцінкою 90 А Відмінно  
Секретар ЕК Олена ПЕДЧЕНКО  
« 19 » січня 2026 р.

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ.....	9
1.1. Поняття лексичної компетентності у контексті вивчення англійської мови.....	9
1.2. Особливості навчання лексики учнів старшої школи .....	15
1.3. Роль автентичних web-ресурсів у навчанні англійської мови .....	22
1.3.1. Поняття автентичності матеріалів та їх вплив на мотивацію учнів ...	22
1.3.2. Типи автентичних web-ресурсів (сайти, блоги, відеоплатформи, інтерактивні додатки, словники тощо).....	25
1.3.3. Переваги використання онлайн-ресурсів для розвитку лексичної компетентності .....	29
1.4. Сучасні методи і технології розвитку лексичної компетентності.....	33
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1 .....	40
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА ОСНОВІ АВТЕНТИЧНИХ WEB-РЕСУРСІВ .....	42
2.1. Аналіз навчальних можливостей автентичних web-ресурсів на прикладі ресурсу Cambridge English.....	42
2.2. Розробка методичних рекомендацій щодо використання web-ресурсів у навчальному процесі на прикладі ресурсу Cambridge English .....	46
2.3. Експериментальне дослідження впливу web-ресурсів на розвиток лексичної компетентності на прикладі Oxford Learners' Dictionaries.....	51
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2 .....	71
ВИСНОВКИ .....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....	78
ДОДАТКИ.....	83
Додаток А.....	83
Додаток Б .....	85

## ВСТУП

Сучасні системи освіти швидко змінюються через стрімкий розвиток інформаційних технологій та глобалізацію комунікації. Як міжнародна мова спілкування, англійська мова відіграє важливу роль у доступі до знань, міжкультурному обміні та професійному розвитку. У цьому контексті важливим є вдосконалення способів викладання англійської мови, зокрема, навчання лексичних навичок, які є фундаментальним елементом мовної комунікації.

**Актуальність** зумовлена тим, що у сучасних умовах глобалізації та швидкого розвитку цифрових технологій використання автентичних веб-ресурсів для формування лексичної компетенції учнів середньої школи набуває особливої затребуваності. Українські методичні рекомендації щодо викладання іноземних мов на період 2025/2026 рр. наголошують на обов'язковому залученні автентичних текстів і матеріалів для сприйняття на слух та читання, розуміння загальної думки, а також на лексичному підході – вивченні слів у контексті, разом із колокаціями, фразами та похідними формами. Саме такий підхід реалізує платформа “Cambridge English”, що базується на “Cambridge Learner Corpus” – величезному масиві реального мовлення, який постійно оновлюється.

Перехід учнів 9 класу на рівень B1 вимагає не просто накопичення слів, а їхньої продуктивної інтеграції в мовлення, розуміння нюансів і культурного контексту – саме те, що забезпечують автентичні матеріали. Зростання наукового інтересу до автентичних матеріалів вказує на те, що їх використання значно підвищує словниковий запас, мотивацію та залученість учнів порівняно з традиційними підручниками.

Багато науковців, зокрема, Н. Акоп'янц, С. В. Баранова, Н. М. Гай, П. К. Гороль, О. Коваль та інші, вивчали педагогічний потенціал цифрових та електронних технологій. Переваги використання сучасних інформаційно комунікаційних технологій на уроках вивчення іноземних мов вивчали такі

науковці: П. Г. Асоянц, М. Ю. Веприцький, І. Власюк, О. О. Коломінова, С. Ю. Ніколаєва, О. М. Шерстюк тощо. Сучасні методики вивчення іноземних мов у школі досліджували: О. І. Вишневський, Л. В. Волошинова, С. Є. Генкал, Г. Я. Данилевська-Бабій, І. П. Олійник ті інші.

**Тема даного дослідження** – розвиток англійської лексичної компетентності учнів старшої школи на основі автентичних веб-ресурсів – охоплює важливий аспект сучасної педагогіки, що поєднує інноваційні методи навчання з цифровими технологіями. Проблема дослідження полягає у пошуку ефективних способів формування лексичної компетентності в умовах інформаційного суспільства, де традиційні підходи до навчання часто не відповідають сучасним вимогам.

**Наукова новизна дослідження** полягає в системному аналізі можливостей саме платформи Cambridge English як комплексного автентичного ресурсу для цілеспрямого розвитку лексики учнів 9 класу в умовах української середньої школи; в акценті на інтеграції безкоштовних цифрових інструментів («Teaching English», «Activities for Learners», «Test & Train», «Write & Improve») з офлайн-активностями, що дозволяє створювати гібридні моделі навчання – поєднання класної та самостійної роботи; а також у розкритті педагогічного потенціалу тематичних списків і комунікативних активностей, адаптованих саме до вікових інтересів підлітків, що сприяє переходу від рецептивного до продуктивного володіння лексикою.

Підкреслення вікового та мотиваційного аспекту для підлітків 14-15 років, інтерактивність, аудіо, швидкий пошук та зв'язок з повсякденним життям значно підвищують залученість і переходять від пасивного запам'ятовування до творчого застосування лексики. Дослідження пропонує приклад інтеграції безкоштовного авторитетного ресурсу в уроки англійської, що відповідає сучасним вимогам компетентнісного, цифрового та комунікативного підходів, а також сприяє підготовці до іспитів на рівні B1/B2.

**Метою** цього дослідження є визначення теоретичних та практичних засад використання автентичних веб-ресурсів для покращення лексичних навичок учнів старших класів та розроблення відповідної моделі навчання.

Виходячи з мети дослідження, сформульовано такі **завдання**:

1. Проаналізувати теоретичні засади формування лексичної компетентності в процесі навчання англійської мови;
2. Визначити педагогічний потенціал автентичних web-ресурсів для розвитку лексичної компетентності.
3. Розробити комплекс методів формування англомовної лексичної компетентності учнів старшої школи із залученням автентичних web-ресурсів;
4. Експериментально перевірити ефективність запропонованої комплекс методів у формуванні лексичної компетентності.

У контексті цього дослідження **основними термінами** є:

- **Словниковий запас** - здатність учнів розуміти та доречно використовувати лексичні одиниці в усному та писемному мовленні;
- **Автентичні веб-ресурси** - це онлайн-ресурси, створені для носіїв мови, які відображають реальні комунікативні ситуації;
- **Інтеграція технологій** - процес впровадження цифрових інструментів у навчальний процес з метою підвищення його ефективності.

**Об'єктом дослідження** є процес формування англомовних лексичних навичок старшокласників з використанням сучасних інформаційних технологій.

**Предметом дослідження** є методи та підходи використання автентичних веб-ресурсів у навчальному процесі для формування лексичної компетенції старшокласників.

Для досягнення мети та виконання завдань дослідження використовувалися такі **методи**:

1. Теоретичні методи:
  - Аналіз наукової літератури та джерел;

- Синтез і узагальнення;
  - Порівняльний аналіз;
2. Емпіричні методи:
- Спостереження;
  - Педагогічний експеримент;
3. Методи обробки даних:
- Кількісний аналіз;
  - Якісний аналіз.

Для досягнення мети дослідження буде реалізовано **комплексний план**, що включає як теоретичну, так і практичну частини. У межах дослідження буде визначено такі етапи:

1. Аналіз науково-методичної літератури

Початковий етап дослідження передбачає ретельний огляд та аналіз науково-методичної літератури, що стосується питань словникового запасу, використання автентичних ресурсів та їх значення у навчальному процесі. Завданнями цього етапу є:

- визначення сучасних підходів до розвитку словникового запасу старшокласників;
- вивчення ролі автентичних веб-ресурсів у навчанні іноземної мови;
- узагальнення досвіду використання інформаційних технологій в освітній практиці.

Особливу увагу буде приділено визначенню основних труднощів у процесі розвитку словникового запасу та пошуку шляхів їх подолання;

2. Деталізація автентичних веб-ресурсів та визначення їх дидактичного потенціалу

Наступним етапом є проведення детального аналізу автентичних веб-ресурсів та оцінка їх дидактичного потенціалу. Для цього планується:

- Класифікувати автентичні веб-ресурси за типом, форматом подання та функціональністю;

- На основі аналізу розробити рекомендації щодо інтеграції таких ресурсів у навчальний процес з урахуванням вікових та когнітивних особливостей старшокласників;

3. Розробити комплекс методів розвитку лексичних навичок з англійської мови. Основним завданням цього етапу є розробка практичного, ефективного використання автентичних веб-ресурсів для вдосконалення лексичних навичок. Для цього планується наступне:

- Визначити структурні компоненти комплексу методів, такі як етапи, стратегії навчання та форми організації роботи зі студентами;

#### 4. Експериментальне дослідження

Практичний етап передбачає проведення педагогічних експериментів, спрямованих на перевірку ефективності запропонованого комплексу методів.

В рамках цього етапу планується наступне:

- Сформувати експериментальну та контрольну групи з учнів старших класів;

- Впровадити комплекс методів в експериментальній групі шляхом проведення уроків з використанням автентичних веб-ресурсів.

Особливу увагу буде приділено аналізу прогресу учнів у вивченні лексики, порівнянню результатів обох груп та виявленню факторів, що впливають на успішність навчання;

#### 5. Аналіз результатів та розробка рекомендацій

На заключному етапі дослідження буде проведено обробку та узагальнення отриманих результатів. Зокрема - кількісний та якісний аналіз даних, отриманих під час експерименту. Результати дослідження представлені у вигляді науково-методичних публікацій, що сприятиме поширенню досвіду серед освітянської спільноти.

**Теоретична значущість дослідження** полягає в поглибленні наукового розуміння процесів формування іншомовної лексичної компетентності в умовах цифровізації освіти. Сучасна педагогічна наука акцентує увагу на необхідності інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у навчання

іноземних мов, проте питання використання автентичних web-ресурсів як інструменту для розвитку лексичної компетентності залишається недостатньо дослідженим. У рамках роботи уточнюються та систематизуються теоретичні підходи до визначення поняття "лексична компетентність", розкриваються її складові (знання лексичних одиниць, їх семантичних зв'язків, контекстуального вживання) та особливості формування в учнів старшої школи.

**Практична цінність дослідження** полягає у розробці конкретних методичних рекомендацій та інструментів для розвитку англомовної лексичної компетентності учнів старшої школи з використанням автентичних web-ресурсів. У процесі роботи була створена система вправ і завдань, які базуються на реальних мовних матеріалах, доступних в інтернеті, що дозволяє вчителям ефективно інтегрувати цифрові ресурси в навчальний процес. Запропоновані методичні підходи можуть бути використані вчителями англійської мови в старшій школі для підвищення ефективності навчання, мотивації учнів та розвитку їхньої автономії у вивченні мови.

**Апробація.** Результати дослідження представлені в тезах на тему: «Роль автентичних web-ресурсів у навчанні англійської мови», оприлюднених на III Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції молодих науковців «Мови та літератури у крос-культурній перспективі» (м. Київ, 13-14 листопада 2025 року), а також у тезах на тему: «Методи і технології формування іншомовної компетентності учнів ЗЗСО та студентів вищої школи», оприлюднених на XV Міжнародній науково-практичній студентській конференції "Мовний та навчальний простір у країнах світу" (м. Київ, 11 листопада 2025 року).

**Структура роботи.** Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, загальна кількість сторінок – 86.

# РОЗДІЛ 1

## ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

### 1.1. Поняття лексичної компетентності у контексті вивчення англійської мови

Лексична компетентність є одним із ключових компонентів мовної компетенції, яка відіграє визначальну роль у процесі оволодіння іноземною мовою, зокрема англійською. Це поняття охоплює не лише знання слів та їхніх значень, але й здатність ефективно використовувати лексичний запас у різних комунікативних ситуаціях.

У сучасній лінгводидактиці лексична компетентність розглядається як багатогранна система знань, умінь і навичок, що забезпечують успішне мовленнєве спілкування. У контексті вивчення англійської мови, яка є однією з найпоширеніших мов міжнародного спілкування, розуміння цього поняття набуває особливого значення [3, с. 42].

Лексична компетентність визначається як здатність мовця адекватно й ефективно використовувати лексичні одиниці мови в усному та писемному мовленні, а також сприймати їх у процесі слухання чи читання [7, с. 48]. Вона включає знання лексичного значення слів, їхньої граматичної форми, стилістичних особливостей, а також уміння застосовувати ці знання в реальних комунікативних ситуаціях [12, с. 83]. У контексті англійської мови лексична компетентність передбачає не лише оволодіння значною кількістю слів, але й розуміння їхньої багатозначності, синонімічних та антонімічних зв'язків, колокаційних особливостей, а також культурних і контекстуальних аспектів їхнього вживання.

Лексична компетентність тісно пов'язана з іншими видами мовної компетенції, такими як граматична, фонетична та прагматична. Наприклад,

знання лексики без розуміння граматичних конструкцій або правильної вимови може призвести до комунікативних невдач. Водночас лексична компетентність є відносно автономною, оскільки лексика становить основу мовлення, адже саме слова є носіями смислу [18].

Лексика є фундаментом будь-якої мови, оскільки слова та вирази є основними одиницями, через які передається значення. Англійська мова, відома своєю лексичною багатоманітністю, налічує сотні тисяч слів, що формують її унікальну систему. Знання лексики дозволяє мовцям не лише виражати свої думки, але й розуміти інших, інтерпретувати тексти та брати участь у міжкультурній комунікації. Дослідження, проведені у сфері вивчення мов, підкреслюють, що без граматики можна передати обмежену кількість інформації, але без лексики неможливо передати нічого. Це твердження яскраво ілюструє ключову роль словникового запасу в оволодінні мовою [14, с. 193].

Лексика впливає на всі аспекти мовної компетенції. У говорінні вона забезпечує можливість висловлювати ідеї чітко та точно, уникаючи непорозумінь. У аудіюванні знання слів допомагає розпізнавати сказане, навіть якщо мовець використовує складні конструкції чи швидкий темп мовлення. У читанні лексичний запас дозволяє розуміти тексти різної складності, від новин до академічної літератури. Нарешті, у письмі лексика визначає здатність створювати тексти, які відповідають стилістичним і контекстним вимогам. Таким чином, лексична компетенція є наскрізною у всіх видах мовленнєвої діяльності [11, с. 16].

Оволодіння англійською мовою неможливе без розуміння її ролі як глобальної мови спілкування. Англійська є *lingua franca* у багатьох сферах – бізнесі, науці, технологіях, культурі. Знання лексики, специфічної для цих сфер, дозволяє учням не лише спілкуватися, але й ефективно взаємодіяти в міжнародному контексті.

Крім того, лексика відображає культурні особливості англосмовного світу. Вивчення ідіом, сленгу чи регіональних варіантів англійської мови

(наприклад, британської, американської чи австралійської) допомагає учням краще розуміти носіїв мови та адаптуватися до різних комунікативних ситуацій. Це сприяє розвитку міжкультурної компетенції, яка є невід'ємною частиною мовної освіти [13, с. 137].

Лексична компетентність складається з кількох ключових компонентів, які формують комплексне розуміння та використання лексики англійської мови. До їхнього складу входять, зокрема, словниковий запас, контекстне використання та асоціативні зв'язки, які разом формують здатність ефективно застосовувати лексику в іншомовному спілкуванні.

Словниковий запас є первинним і найвидимим компонентом іншомовної лексичної компетентності. Він охоплює сукупність слів і виразів, які особа знає та може використовувати у мовленні. Проте словниковий запас не обмежується простим переліком лексичних одиниць. Він включає знання форми слова (його написання та вимови), значення (денотативного та конотативного), а також граматичних і стилістичних особливостей. Наприклад, знання слова “run” у англійській мові передбачає не лише розуміння його базового значення (“бігти”), але й уміння розпізнавати його фразеологічні значення (наприклад, “run a business” – керувати бізнесом) та використовувати у відповідних граматичних конструкціях [17, с. 5].

Словниковий запас поділяється на активний і пасивний. Активний словниковий запас включає слова, які мовець використовує у власному мовленні, тоді як пасивний охоплює слова, які він розуміє, але не застосовує активно. Розвиток активного словникового запасу є особливо важливим для іншомовної компетентності, оскільки він безпосередньо впливає на здатність висловлювати думки. Однак пасивний словниковий запас також відіграє важливу роль, адже він забезпечує розуміння іншомовного тексту чи мовлення [18].

Кількість слів у словниковому запасі не є єдиним показником лексичної компетентності. Якість знань, тобто глибина розуміння слів, їхньої семантики та можливостей використання, є не менш важливою. Наприклад, обмежений

словниковий запас, але з глибоким розумінням контекстуальних особливостей, може бути ефективнішим, ніж великий, але поверхневий запас слів.

Контекстне використання є другим ключовим компонентом іншомовної лексичної компетентності. Воно передбачає здатність мовця обирати та застосовувати слова відповідно до комунікативної ситуації, враховуючи соціокультурні, стилістичні та прагматичні аспекти. Контекстне використання лексики виходить за межі простого знання значення слова, оскільки воно вимагає розуміння того, як слово функціонує у різних мовленнєвих ситуаціях [4, с. 54].

Контекстне використання включає кілька аспектів. По-перше, це правильний вибір слова залежно від стилю мовлення (формального, неформального, наукового тощо). Наприклад, у формальному контексті англійське слово “commence” буде доречнішим, ніж “start”, хоча обидва мають схоже значення. По-друге, це врахування колокаційних зв'язків, тобто сполучуваності слів. Наприклад, в англійській мові кажуть “make a decision”, але не “do a decision”. Знання таких сполучень є критично важливим для природного мовлення.

Крім того, контекстне використання передбачає розуміння культурних особливостей. Слова, які мають нейтральне значення в одній культурі, можуть бути табуйованими або мати інший відтінок в іншій. Наприклад, у деяких культурах пряме використання слів, пов'язаних із особистими почуттями, може вважатися нетактовним. Таким чином, лексична компетентність включає здатність адаптувати словниковий запас до конкретної аудиторії та ситуації [2, с. 93].

Третім важливим компонентом іншомовної лексичної компетентності є асоціативні зв'язки, які відображають когнітивну організацію лексики в свідомості мовця. Асоціативні зв'язки виникають, коли слова пов'язуються між собою на основі семантичних, тематичних або емоційних характеристик. Наприклад, слово “summer” може викликати асоціації зі словами “sun”,

“beach”, “vacation” у носіїв англійської мови, тоді як у іншій культурі асоціації можуть бути іншими [43, с. 64].

Асоціативні зв'язки відіграють важливу роль у процесі запам'ятовування та використання лексики. Вони допомагають структурувати словниковий запас у вигляді семантичних мереж, що полегшує його відтворення під час мовлення. Наприклад, під час вивчення іноземної мови студенти часто групують слова за тематичними полями (наприклад, “їжа”, “одяг”, “подорожі”), що сприяє кращому засвоєнню лексики. Крім того, асоціативні зв'язки дозволяють мовцю швидше знаходити потрібне слово в процесі комунікації, що особливо важливо для спонтанного мовлення.

Розвиток асоціативних зв'язків тісно пов'язаний із культурним і особистим досвідом мовця. Наприклад, у процесі вивчення іноземної мови студенти можуть створювати асоціації, спираючись на рідну мову або власний життєвий досвід, що іноді призводить до інтерференції. Завдання викладача полягає в тому, щоб допомогти студентам формувати асоціативні зв'язки, які відповідають іншомовній культурі та мовним нормам [38, с. 48].

Словниковий запас, контекстне використання та асоціативні зв'язки не є ізольованими елементами, а взаємодіють між собою, формуючи цілісну іншомовну лексичну компетентність. Словниковий запас є основою, на якій будується здатність до контекстного використання, тоді як асоціативні зв'язки забезпечують гнучкість і швидкість у виборі потрібних слів. Наприклад, знання слова “freedom” (словниковий запас) дозволяє використовувати його в реченні типу “Freedom of speech is important” (контекстне використання), а асоціативні зв'язки допомагають пов'язати це слово з іншими концептами, такими як “democracy” чи “rights”, що полегшує його застосування в дискусії.

Ефективне формування лексичної компетентності вимагає комплексного підходу до навчання. Традиційні методи, такі як заучування слів, мають доповнюватися завданнями на контекстне використання (наприклад, створення діалогів або написання текстів) та вправами на розвиток асоціативного мислення (наприклад, створення ментальних карт або

асоціативних ланцюжків). Сучасні технології, такі як інтерактивні програми для вивчення лексики, також можуть сприяти розвитку всіх трьох компонентів [49, с. 119].

Формування лексичної компетентності пов'язане з низкою викликів. По-перше, англійська мова має один із найбільших лексичних запасів серед мов світу, що ускладнює його повне засвоєння. По-друге, багатозначність слів і наявність синонімів створюють труднощі для учнів, особливо на початкових етапах. Наприклад, слово "run" має десятки значень залежно від контексту (бігти, керувати, працювати тощо). По-третє, культурні відмінності можуть призводити до непорозумінь, якщо учень не враховує прагматичних аспектів вживання лексики [41, с. 163].

Іншим викликом є інтерференція рідної мови. Наприклад, носії української мови можуть помилково переносити значення слова "актуальний" (у значенні "важливий") на англійське "actual", що означає "фактичний, справжній". Такі помилки вимагають від учителя додаткової роботи над поясненням тонкощів семантики.

Для ефективного розвитку лексичної компетентності рекомендується використовувати комплексний підхід, який поєднує різні стратегії:

Систематичне поповнення словникового запасу. Регулярне вивчення нових слів із урахуванням їхньої частотності та релевантності для потреб учня. Наприклад, для ділової англійської доцільно зосередитися на лексиці, пов'язаній із бізнесом.

Контекстуальна практика. Використання автентичних матеріалів (статті, відео, подкасти) допомагає учням бачити, як лексика функціонує в реальному мовленні.

Інтерактивні методи. Групові дискусії, дебати чи проєктна робота сприяють активному використанню лексики та розвитку комунікативних навичок.

Самостійне навчання. Заохочення учнів до самостійного пошуку нових слів, наприклад, через словники (Oxford, Cambridge) або онлайн-ресурси, сприяє формуванню автономії у навчанні.

Рефлексія та самоконтроль. Ведення щоденника нових слів, аналіз власних помилок і повторення матеріалу допомагають закріпити знання [42, с. 48].

Отже, лексична компетентність є невід'ємною складовою успішного оволодіння англійською мовою. Вона охоплює не лише знання слів, але й уміння використовувати їх у відповідних контекстах, враховуючи культурні, стилістичні та прагматичні особливості. Формування лексичної компетентності вимагає систематичного підходу, використання сучасних методів і технологій, а також подолання викликів, пов'язаних із багатозначністю лексики та культурними відмінностями.

Іншомовна лексична компетентність включає словниковий запас, контекстне використання та асоціативні зв'язки. Словниковий запас становить основу, забезпечуючи мовця необхідними лексичними одиницями. Контекстне використання дозволяє застосовувати ці одиниці відповідно до комунікативних потреб і культурних особливостей. Асоціативні зв'язки, своєю чергою, сприяють когнітивній організації лексики, полегшуючи її запам'ятовування та використання. Успішне оволодіння цими компонентами вимагає комплексного підходу до навчання, який враховує як лінгвістичні, так і соціокультурні аспекти.

## **1.2. Особливості навчання лексики учнів старшої школи**

Засвоєння іншомовної лексики є одним із ключових аспектів вивчення іноземної мови, особливо в старших класах загальноосвітніх шкіл, де учні вже мають базові знання мови та переходять до поглибленого опанування мовного матеріалу. У цей період навчальний процес спрямований не лише на

розширення словникового запасу, але й на розвиток умінь застосовувати лексику в різних комунікативних ситуаціях. Специфіка засвоєння іншомовної лексики в старших класах зумовлена низкою психолінгвістичних, педагогічних та соціокультурних чинників, які впливають на ефективність цього процесу [30, с. 12].

У старших класах (9–11 класи) учні перебувають на етапі пізнього підліткового та раннього юнацького віку, що характеризується значними змінами в когнітивному та емоційному розвитку. У цей період учні вже мають розвинені аналітичні здібності, здатність до абстрактного мислення та саморефлексії, що створює сприятливі умови для вивчення іноземної мови. Водночас підлітковий вік супроводжується підвищеною чутливістю до соціального контексту, що може впливати на мотивацію до навчання.

Засвоєння іншомовної лексики в цей період відбувається через складний когнітивний процес, який включає сприймання, розуміння, запам'ятовування та відтворення лексичних одиниць. На відміну від молодших школярів, старшокласники здатні свідомо аналізувати семантичні зв'язки між словами, розпізнавати їхню морфологічну структуру та контекстне використання. Наприклад, учні можуть групувати лексику за тематичними полями, асоціювати нові слова з уже відомими або встановлювати зв'язки між рідною та іноземною мовами. Це сприяє глибшому розумінню лексичного матеріалу та його тривалому збереженню в пам'яті [40, с. 78].

Проте засвоєння лексики ускладнюється низкою факторів. По-перше, іншомовна лексика часто має багатозначність, що вимагає від учнів уміння розрізняти відтінки значення залежно від контексту. Наприклад, англійське слово *run* може означати як фізичну дію («бігти»), так і переносне значення («керувати», «проводити»).

По-друге, старшокласники стикаються з абстрактною лексикою, яка використовується в академічних текстах або професійних контекстах, що потребує вищого рівня когнітивної обробки. Нарешті, інтерференція рідної

мови може ускладнювати запам'ятовування слів із подібною формою, але різним значенням (так звані «хибні друзі перекладача»).

Ефективність засвоєння іншомовної лексики значною мірою залежить від методів, які використовуються в навчальному процесі. У старших класах акцент робиться на комунікативному підході, який передбачає активне використання лексики в реальних або змодельованих мовленнєвих ситуаціях. Такий підхід сприяє формуванню не лише пасивного словникового запасу (розуміння слів під час читання чи слухання), але й активного (вміння використовувати слова в усному та писемному мовленні) [32, с. 49].

Одним із ефективних методів є контекстуальне навчання, коли нові слова вводяться в межах певного тексту чи тематичного блоку. Наприклад, під час вивчення теми «Екологія» учні ознайомлюються з лексикою, пов'язаною з навколишнім середовищем (*pollution, sustainability, recycling*), у процесі читання текстів, перегляду відео чи участі в дискусіях. Це дозволяє не лише запам'ятати слова, але й зрозуміти їхнє вживання в реальних комунікативних ситуаціях.

Іншим важливим аспектом є використання асоціативних методів. Старшокласники можуть створювати ментальні карти, групувати слова за семантичними зв'язками або використовувати мнемонічні техніки для полегшення запам'ятовування. Наприклад, асоціація слова *benevolent* (доброзичливий) із латинським коренем *bene* (добро) може допомогти учням швидше засвоїти його значення [33].

Інтерактивні методи, такі як рольові ігри, дебати чи проєктна діяльність, також відіграють важливу роль. Вони дозволяють учням застосовувати лексику в динамічних умовах, що сприяє її закріпленню в довготривалій пам'яті. Наприклад, під час підготовки презентації на тему «Глобалізація» учні не лише вивчають нові слова (*multinational, cultural exchange*), але й вчаться використовувати їх у зв'язному мовленні.

Сучасні технології також значно впливають на процес засвоєння лексики. Використання мобільних додатків (наприклад, *Quizlet, Anki*)

дозволяє учням самостійно повторювати слова, створювати флеш-картки та перевіряти свої знання. Онлайн-ресурси, такі як англomовні сайти чи подкасти, дають змогу зануритися в автентичне мовне середовище, що сприяє кращому розумінню контекстуального вживання лексики.

Мотивація є одним із ключових факторів, що визначають успішність засвоєння іншомовної лексики. У старших класах учні часто мають чіткіше уявлення про свої майбутні професійні чи академічні цілі, що може впливати на їхнє ставлення до вивчення мови [19, с. 49]. Наприклад, учні, які планують вступати до іноземних вишів або працювати в міжнародних компаніях, демонструють вищий рівень мотивації, що сприяє інтенсивнішому опануванню лексики.

Соціокультурний контекст також відіграє важливу роль. Ознайомлення з культурою країни, мова якої вивчається, допомагає учням краще зрозуміти значення слів і виразів. Наприклад, вивчення англійських ідіом (*raining cats and dogs*, *break the ice*) у контексті британської чи американської культури робить процес навчання більш цікавим і осмисленим. Крім того, розуміння культурних особливостей допомагає уникнути помилок у вживанні лексики, пов'язаних із соціокультурними відмінностями [26, с. 252].

Незважаючи на сприятливі умови для засвоєння лексики в старших класах, учні стикаються з певними викликами. Іншомовна лексична компетентність охоплює знання лексичних одиниць (слів, фразеологізмів, ідіом), їхніх значень, особливостей уживання, а також уміння застосовувати ці знання в реальних комунікативних ситуаціях. Для старшокласників цей процес ускладнюється через необхідність опанування не лише базового лексичного запасу, але й спеціалізованої лексики, яка відповідає їхнім академічним і професійним потребам. Наприклад, підготовка до НМТ чи вступу до вищих навчальних закладів вимагає від учнів засвоєння лексики академічного характеру, що включає терміни, абстрактні поняття та мовні конструкції, які рідко використовуються в повсякденному спілкуванні [13, с. 138].

Крім того, лексична компетентність передбачає розуміння культурного контексту, у якому вживається слово. Наприклад, слово "home" в англійській мові має не лише значення "дім" як фізична споруда, але й асоціюється з поняттями затишку, сім'ї, безпеки, що може бути незрозумілим для учнів без належного пояснення. Таким чином, формування лексичної компетентності вимагає не лише запам'ятовування слів, але й глибокого розуміння їхньої семантики, стилістичного забарвлення та прагматичних особливостей

Одним із основних викликів є обмежена мотивація учнів. Старшокласники, які перебувають на етапі завершення шкільного навчання, часто зосереджені на підготовці до іспитів або виборі майбутньої професії, що може знижувати їхній інтерес до вивчення іноземної мови, якщо вони не бачать її безпосередньої практичної цінності. Наприклад, учні, які планують вступати на технічні спеціальності, можуть вважати вивчення іноземної лексики другорядним завданням, що призводить до поверхневого засвоєння матеріалу та низької активності на уроках.

Ще однією проблемою є обмежений обсяг навчального часу. У більшості шкіл на вивчення іноземної мови відводиться 2–3 години на тиждень, що недостатньо для систематичного опанування лексики. Учні стикаються з великим обсягом нових слів, які необхідно не лише запам'ятати, але й навчитися використовувати в різних контекстах. У таких умовах учителі часто вдаються до механічного заучування, що не сприяє формуванню глибокого розуміння лексики та її активного використання.

Лексичний матеріал іноземної мови часто є складним через свою багатозначність, синонімічність і контекстуальну залежність. Для старшокласників, які ще не мають достатнього мовного досвіду, розуміння таких нюансів є значною перешкодою [2, с. 93].

Крім того, фразеологізми, ідіоми та колокації, які є невід'ємною частиною лексичної компетентності, часто викликають труднощі через їхню непередбачуваність і культурну специфіку. Наприклад, вираз "kick the bucket"

(померти) не може бути буквально перекладений, і його розуміння вимагає додаткових пояснень.

Іншою проблемою є інтерференція рідної мови. Учні часто переносять значення слів із рідної мови на іноземну, що призводить до помилок. Наприклад, українське слово "актуальний" часто неправильно перекладається як "actual" замість "relevant" через схожість звучання. Такі помилки ускладнюють формування правильного лексичного запасу та можуть призводити до непорозумінь у комунікації.

Старшокласники перебувають на етапі активного розвитку когнітивних і психологічних процесів, що також впливає на формування лексичної компетентності. Однією з проблем є обмежена здатність до довготривалої концентрації та запам'ятовування великого обсягу інформації [22, с. 170].

Лексичний матеріал вимагає регулярного повторення та практики, але учні часто не мають достатньої самодисципліни для самостійної роботи. Крім того, страх зробити помилку або низька впевненість у своїх мовних здібностях можуть стримувати учнів від активного використання нової лексики в усному чи письмовому мовленні.

Ще одним аспектом є індивідуальні відмінності в когнітивних стилях учнів. Деякі старшокласники краще засвоюють лексику через візуальні асоціації, інші – через аудіювання чи письмо. Уніфікований підхід до навчання, який часто застосовується в школах, не враховує цих особливостей, що знижує ефективність засвоєння лексичного матеріалу [23, с. 52].

Значна частка труднощів пов'язана з методологічними аспектами викладання. Традиційні методи, такі як переклад слів чи заучування списків лексики, не сприяють розвитку комунікативної компетентності. Учні можуть знати значення слів, але не вміти використовувати їх у реальних ситуаціях. Наприклад, знання слова "negotiation" не гарантує, що учень зможе правильно вжити його в контексті ділового листування чи усного діалогу.

Відсутність автентичних матеріалів у навчальному процесі також є проблемою. У багатьох школах використовуються застарілі підручники, які

не відображають сучасних мовних тенденцій і не містять актуальної лексики. Наприклад, слова, пов'язані з цифровими технологіями чи сучасною поп-культурою, часто відсутні в навчальних програмах, що знижує інтерес учнів і робить мову менш релевантною для їхнього життя.

Крім того, недостатня увага приділяється контекстуальному навчання. Лексична компетентність формується ефективніше, коли слова вивчаються в реальних комунікативних ситуаціях, наприклад, через діалоги, рольові ігри чи аналіз текстів. Однак у багатьох школах перевага надається ізольованому вивченню слів, що ускладнює їхнє перенесення в практичне мовлення.

Учні, які не мають доступу до носіїв мови чи автентичного мовного середовища, стикаються з труднощами в розумінні культурних особливостей лексики. Крім того, сучасна молодь значною мірою зазнає впливу глобалізованого інформаційного простору, де домінує англійська мова. Це може бути як перевагою, так і викликом. З одного боку, доступ до фільмів, музики, соціальних мереж дозволяє учням пасивно засвоювати лексику. З іншого боку, неконтрольоване сприйняття неформальної чи сленгової лексики може призводити до неправильного вживання слів у формальних контекстах [18].

Отже, засвоєння іншомовної лексики в старших класах є процесом, який залежить від когнітивних здібностей учнів, педагогічних методів і мотиваційних чинників. Обмежена мотивація, недостатній навчальний час, складність лексичного матеріалу, психологічні та когнітивні особливості учнів, а також методологічні та соціокультурні фактори створюють значні труднощі. Однак ці проблеми можна подолати через впровадження сучасних методів викладання, використання автентичних матеріалів, інтеграцію технологій і врахування індивідуальних потреб учнів.

Успішне опанування лексики вимагає комплексного підходу, що поєднує контекстуальне навчання, інтерактивні методи, використання технологій і врахування соціокультурного контексту. Вчителям важливо створювати умови для активного використання лексики, стимулювати

мотивацію учнів і допомагати долати труднощі, пов'язані з багатозначністю слів чи інформаційним перевантаженням.

### **1.3. Роль автентичних web-ресурсів у навчанні англійської мови**

#### **1.3.1 Поняття автентичності матеріалів та їх вплив на мотивацію учнів**

Вивчення іноземної мови залежить від низки факторів, серед яких особливе місце посідає мотивація учнів. Одним із ключових елементів, що впливають на мотивацію, є використання автентичних матеріалів у навчальному процесі. Автентичність матеріалів відіграє важливу роль у формуванні позитивного ставлення до навчання, підвищенні інтересу та забезпеченні глибшого занурення в мовне середовище.

Автентичні матеріали у викладанні іноземних мов визначаються як тексти, аудіо- чи відеозаписи, створені носіями мови для носіїв мови, а не для навчальних цілей. Такі матеріали включають статті з газет і журналів, літературні твори, фільми, пісні, подкасти, рекламні ролики, вебсайти, пости в соціальних мережах тощо. На відміну від адаптованих текстів, які спеціально спрощуються чи модифікуються для учнів, автентичні матеріали відображають реальне використання мови в природному контексті, включаючи культурні, соціальні та стилістичні особливості [14, с. 251].

Основними характеристиками автентичних матеріалів є їхня природність, культурна відповідність і функціональність. Вони демонструють, як мова використовується в реальних ситуаціях, що дозволяє учням ознайомитися з живою мовою, її ідіомами, сленгом, інтонацією та контекстуальними нюансами. Наприклад, перегляд сучасного англомовного серіалу дає змогу учням не лише вивчати лексику, але й зануритися в культурний контекст, розпізнаючи гумор, соціальні норми чи навіть невербальні аспекти комунікації.

Автентичність матеріалів також передбачає їхню актуальність. Наприклад, статті з поточних новин чи популярні пісні можуть бути більш цікавими для учнів, ніж застарілі тексти, оскільки вони відображають сучасні тенденції та реалії. Водночас автентичні матеріали можуть бути складними для сприйняття через їхню неадаптованість, що вимагає від викладача ретельного підбору матеріалів відповідно до рівня знань учнів.

Мотивація є ключовим фактором у процесі вивчення іноземної мови, оскільки вона визначає залученість учнів, їхню наполегливість і готовність долати труднощі. За теорією мотивації, яка базується на концепції внутрішньої та зовнішньої мотивації, автентичні матеріали сприяють формуванню внутрішньої мотивації, оскільки вони роблять навчання більш значущим і цікавим. Учні відчують, що вивчення мови має практичну цінність, коли вони можуть застосовувати отримані знання в реальних ситуаціях.

Автентичні матеріали мають здатність захоплювати увагу учнів завдяки своїй актуальності та зв'язку з реальним світом. Наприклад, використання популярних пісень чи уривків із фільмів може викликати емоційний відгук, що сприяє кращому запам'ятовуванню матеріалу.

Учень, який слухає улюблену пісню іноземною мовою, може бути мотивованим розібрати її текст, щоб зрозуміти зміст, що робить процес навчання більш приємним і менш формальним. Такий підхід відповідає принципам комунікативного методу викладання, який наголошує на значущості та релевантності навчального матеріалу [16, с. 14].

Автентичні матеріали відкривають перед учнями не лише мовні, але й культурні аспекти. Наприклад, аналіз рекламного ролика дозволяє учням зрозуміти, як маркетингова стратегія відображає цінності певного суспільства.

Таке занурення в культуру сприяє формуванню міжкультурної компетенції, що є важливим елементом сучасного мовного навчання. Учні

починають бачити мову як інструмент для розуміння іншої культури, що підвищує їхню мотивацію до вивчення.

Використання автентичних матеріалів готує учнів до реального використання мови. Наприклад, заповнення онлайн-форми на іноземному сайті чи перегляд новинного репортажу допомагають учням відчувати, що вони здатні застосовувати мову в практичних ситуаціях. Це створює відчуття досягнення, що є важливим для підтримки мотивації. Згідно з теорією самодетермінації, відчуття компетентності є одним із ключових факторів, що сприяють внутрішній мотивації.

Автентичні матеріали дозволяють адаптувати навчальний процес до інтересів учнів. Наприклад, якщо учень захоплюється спортом, викладач може запропонувати перегляд спортивного коментаря чи читання статті про улюблену команду. Такий індивідуальний підхід робить навчання більш особистісно орієнтованим, що значно підвищує мотивацію учнів.

Хоча автентичні матеріали можуть бути складними через їхню неадаптованість, подолання цих труднощів сприяє розвитку впевненості учнів у своїх силах. Наприклад, розбір складного тексту чи розуміння діалогу з фільму може викликати почуття гордості за досягнення, що мотивує учнів продовжувати навчання. Викладач, однак, має забезпечити підтримку, наприклад, через попереднє пояснення ключової лексики чи використання субтитрів, щоб уникнути фрустрації [15, с. 15].

Для ефективного використання автентичних матеріалів викладачам необхідно враховувати кілька аспектів. По-перше, матеріали мають відповідати рівню знань учнів. Наприклад, для початківців доцільно використовувати короткі тексти чи відео з субтитрами, тоді як для просунутих учнів можна пропонувати складніші матеріали, такі як академічні статті чи подкасти. По-друге, важливо забезпечити чітку структуру занять, де автентичні матеріали інтегруються в навчальний процес із конкретними завданнями, наприклад, аналізом лексики, створенням діалогів чи

дискусіями. По-третє, викладачам слід враховувати інтереси та потреби учнів, щоб зробити матеріали максимально релевантними.

Незважаючи на численні переваги, використання автентичних матеріалів може супроводжуватися певними викликами. По-перше, складність матеріалів може демотивувати учнів, якщо вони не мають достатнього рівня підготовки. По-друге, підготовка до занять із використанням автентичних матеріалів вимагає від викладача додаткового часу та зусиль для підбору та адаптації контенту. По-третє, не всі автентичні матеріали є універсальними, оскільки вони можуть містити культурно-специфічні елементи, які потребують додаткового пояснення.

Автентичні матеріали є ефективним інструментом у викладанні іноземних мов, оскільки вони сприяють підвищенню мотивації учнів через їхню актуальність, культурну значущість і практичну цінність. Вони допомагають створити природне мовне середовище, розвивають міжкультурну компетенцію та сприяють формуванню внутрішньої мотивації. Однак ефективність таких матеріалів залежить від правильного підбору, адаптації та інтеграції в навчальний процес. Викладачі, які використовують автентичні матеріали, повинні враховувати рівень підготовки учнів, їхні інтереси та можливі виклики, щоб забезпечити оптимальний навчальний досвід.

### **1.3.2 Типи автентичних web-ресурсів (сайти, блоги, відеоплатформи, інтерактивні додатки, словники тощо)**

Автентичні ресурси – це матеріали, створені носіями мови для носіїв мови, що відображають реальне мовне середовище, культурний контекст і сучасні тенденції. Вони включають веб-сайти, блоги, відеоплатформи, інтерактивні додатки, словники та інші цифрові платформи, які надають унікальну можливість зануритися в мову та культуру.

Веб-сайти є одним із найпоширеніших типів автентичних ресурсів, що охоплюють широкий спектр тем – від новин і культури до науки й технологій.

Новинні портали, такі як BBC, The New York Times або Le Monde, пропонують статті, репортажі та аналітичні матеріали, написані носіями мови. Такі сайти є цінними для тих, хто прагне розвинути навички читання, розуміння складних текстів і поповнити словниковий запас професійною чи академічною лексикою. Наприклад, англomовні новинні сайти часто використовують формальний стиль і широкий діапазон лексики, що дозволяє вивчаючим мову ознайомитися з різними мовними реєстрами [24, с. 52].

Окрім новинних порталів, значну цінність мають спеціалізовані веб-сайти, присвячені певним галузям, наприклад, кулінарії (Epicurious, [www.epicurious.com](http://www.epicurious.com)), технологій (Wired, [www.wired.com](http://www.wired.com)) або моди (Vogue, [www.vogue.com](http://www.vogue.com)). Такі ресурси пропонують автентичний контент, що відображає сучасні тенденції у відповідних сферах, а також специфічну термінологію, яка може бути корисною для професійного розвитку. Наприклад, кулінарні сайти надають не лише рецепти, а й описи культурних традицій, пов'язаних із їжею, що сприяє глибшому розумінню культурного контексту.

Блоги є ще одним важливим типом автентичних ресурсів, що вирізняються неформальним стилем і особистим підходом. Вони створюються як професійними авторами, так і аматорами, що дозволяє користувачам ознайомитися з різноманітними мовними стилями – від розмовного до літературного. Наприклад, англomовні блоги на платформах Medium ([www.medium.com](http://www.medium.com)) або WordPress ([www.wordpress.com](http://www.wordpress.com)) охоплюють теми від подорожей і лайфстайлу до особистих рефлексій і технічних оглядів. Такі ресурси ідеально підходять для вивчення розмовної лексики, ідіом і сучасних мовних трендів, таких як сленг або неологізми.

Блоги також мають перевагу в тому, що вони часто орієнтовані на вузькі ніші, що дозволяє користувачам обирати контент відповідно до їхніх інтересів. Наприклад, німецькомовний блог про екологічний спосіб життя ([www.nachhaltigkeitsblog.de](http://www.nachhaltigkeitsblog.de)) може бути корисним для тих, хто вивчає німецьку мову і цікавиться екологією. Окрім того, блоги часто містять

коментарі читачів, які є джерелом автентичного діалогічного мовлення, що відображає реальні комунікативні ситуації.

Відеоплатформи, такі як YouTube ([www.youtube.com](http://www.youtube.com)), Vimeo ([www.vimeo.com](http://www.vimeo.com)) або Dailymotion ([www.dailymotion.com](http://www.dailymotion.com)), є потужним інструментом для вивчення іноземних мов завдяки аудіовізуальному формату. Вони пропонують широкий спектр контенту: від блогів і навчальних відео до документальних фільмів і серіалів. Наприклад, YouTube-канали надають доступ до якісного освітнього контенту, який поєднує розважальний і навчальний аспекти [12, с. 53].

Відеоплатформи є особливо цінними для розвитку навичок аудіювання та розуміння усного мовлення. Вони дозволяють користувачам чути різні акценти, інтонації та темп мовлення, що є важливим для адаптації до реальних комунікативних ситуацій. Наприклад, перегляд інтерв'ю на каналі TED ([www.ted.com](http://www.ted.com)) допомагає не лише покращити сприйняття англійської мови, а й ознайомитися з актуальними темами та ідеями, що сприяє інтелектуальному розвитку. Крім того, багато відео супроводжуються субтитрами, що полегшує розуміння для початківців.

Інтерактивні додатки, такі як Duolingo ([www.duolingo.com](http://www.duolingo.com)), Memrise ([www.memrise.com](http://www.memrise.com)) або Quizlet ([www.quizlet.com](http://www.quizlet.com)), пропонують гейміфікований підхід до вивчення іноземних мов. Хоча ці додатки не завжди створюються виключно носіями мови, вони часто інтегрують автентичний контент, такий як фрази, діалоги або відеоролики, взяті з реального мовного середовища. Наприклад, Memrise використовує короткі відео, записані носіями мови, для навчання фраз і виразів у контексті, що допомагає користувачам краще засвоювати матеріал.

Інтерактивні додатки вирізняються своєю здатністю адаптуватися до рівня користувача, пропонуючи персоналізовані завдання. Вони також сприяють розвитку всіх мовних навичок – читання, письма, аудіювання та говоріння – через інтерактивні вправи, ігри та тести. Наприклад, додаток Tandem ([www.tandem.net](http://www.tandem.net)) дозволяє користувачам спілкуватися з носіями мови

через текстові або голосові повідомлення, що забезпечує автентичну мовну практику в реальному часі.

Онлайн-словники та лінгвістичні платформи, такі як Oxford English Dictionary, Duden або Larousse, є незамінними для вивчення іноземних мов. Вони надають не лише переклади слів, а й детальну інформацію про їхнє вживання, синоніми, антоніми та приклади в контексті. Такі ресурси є автентичними, оскільки створюються експертами-лінгвістами і відображають сучасний стан мови.

Окрім традиційних словників, популярними є платформи, що поєднують словникові функції з інтерактивними інструментами. Наприклад, Linguee пропонує переклади слів і фраз у контексті реальних текстів, що дозволяє користувачам бачити, як слова використовуються в автентичних джерелах, таких як статті чи офіційні документи. Такі ресурси є особливо корисними для перекладачів і тих, хто вивчає мову на просунутому рівні [37, с. 99].

Соціальні мережі, такі як X, Instagram або TikTok, є унікальним джерелом автентичного контенту, що відображає живе, неформальне мовлення. Пости, коментарі та короткі відео на цих платформах дозволяють користувачам ознайомитися з сучасним сленгом, мемами та культурними референсами. Наприклад, англomовні пости на X часто містять скорочення, аббревіатури та емоційно забарвлену лексику, що робить їх цінним ресурсом для розуміння розмовної мови.

Соціальні мережі також дозволяють взаємодіяти з носіями мови, беручи участь у дискусіях або коментуючи публікації. Це сприяє розвитку комунікативних навичок і допомагає користувачам адаптуватися до реальних мовних ситуацій. Однак важливо зазначити, що контент у соціальних мережах може бути менш структурованим і містити мовні помилки, що вимагає від користувачів критичного підходу до аналізу матеріалу.

Автентичні іноземні веб-ресурси відіграють ключову роль у створенні природного мовного середовища, що є особливо важливим для тих, хто не

має можливості перебувати в країні, де говорять цільовою мовою. Вони дозволяють користувачам не лише вдосконалювати мовні навички, а й поглиблювати знання про культуру, історію та сучасні тенденції. Кожен тип ресурсів – від веб-сайтів і блогів до відеоплатформ і словників – має свої унікальні переваги, що робить їх взаємодоповнюючими інструментами в процесі навчання [11, с. 16].

Використання автентичних ресурсів також сприяє розвитку критичного мислення, оскільки користувачі вчаться аналізувати інформацію, відрізнити формальний стиль від неформального та адаптувати отримані знання до реальних ситуацій. У поєднанні з інтерактивними додатками та соціальними мережами ці ресурси створюють комплексний підхід до вивчення мови, що є ефективним і мотивуючим.

Автентичні іноземні веб-ресурси є невід'ємною частиною сучасного вивчення іноземних мов. Вони пропонують багатий і різноманітний контент, що дозволяє користувачам зануритися в мову та культуру, розвивати всі аспекти мовної компетенції та залишатися в курсі сучасних тенденцій. Від новинних порталів і блогів до відеоплатформ і словників – кожен тип ресурсу має унікальну цінність і сприяє формуванню глибокого розуміння мови. У епоху цифрових технологій ці ресурси відкривають безмежні можливості для самонавчання та професійного зростання

### **1.3.3 Переваги використання онлайн-ресурсів для розвитку лексичної компетентності**

Лексична компетентність, що охоплює знання слів, їх значень, правильне використання в контексті та асоціативні зв'язки, відіграє вирішальну роль у формуванні здатності спілкуватися іноземною мовою. Онлайн-ресурси, завдяки своїй доступності, різноманітності та інтерактивності, пропонують унікальні можливості для вдосконалення цього аспекту мовної освіти.

Однією з головних переваг онлайн-ресурсів є їхня висока доступність. У цифрову еру доступ до інтернету дозволяє кожному, незалежно від географічного розташування чи соціально-економічного статусу, використовувати численні платформи для вивчення іноземних мов [39, с. 81].

Такі ресурси, як Duolingo, Memrise, Quizlet чи BBC Learning English, пропонують безкоштовні або частково платні курси, які дозволяють користувачам навчатися в зручній для них час і в комфортному темпі. Це усуває бар'єри, пов'язані з традиційними формами навчання, такими як необхідність відвідувати класи чи купувати дорогі підручники. Наприклад, онлайн-словники, такі як Cambridge Dictionary або Linguee, надають миттєвий доступ до значень слів, їхньої вимови, синонімів та прикладів вживання в реальних контекстах. Така доступність сприяє регулярному поповненню словникового запасу, що є основою лексичної компетентності.

Гнучкість онлайн-ресурсів також полягає в можливості адаптувати навчання до індивідуальних потреб. Користувачі можуть обирати матеріали, які відповідають їхньому рівню володіння мовою, інтересам чи професійним цілям. Наприклад, платформи типу Anki дозволяють створювати власні набори карток для запам'ятовування слів, що робить процес вивчення лексики максимально персоналізованим. Такий підхід сприяє кращому засвоєнню матеріалу, оскільки учні працюють із лексикою, яка є для них релевантною.

Онлайн-ресурси вирізняються високим рівнем інтерактивності, що значно підвищує мотивацію учнів. Традиційні методи вивчення лексики, такі як заучування списків слів, часто сприймаються як монотонні та неефективні. Натомість онлайн-платформи використовують гейміфікацію, мультимедійні елементи та адаптивні алгоритми, щоб зробити навчання цікавим і захопливим [40, с. 104].

Наприклад, такі додатки, як Babbel або Busuu, пропонують інтерактивні вправи, де користувачі не лише запам'ятовують слова, а й застосовують їх у діалогах, іграх чи симуляціях реальних ситуацій. Гейміфікація, що включає

нагороди, рейтинги чи рівні, стимулює учнів повертатися до навчання, підтримуючи їхню мотивацію.

Крім того, онлайн-ресурси дозволяють інтегрувати автентичні матеріали, такі як відео, подкасти, статті чи пісні, що роблять процес вивчення лексики більш природним. Наприклад, перегляд англomовних серіалів на Netflix із субтитрами або прослуховування подкастів на платформі Spotify дає змогу учням знайомитися з лексикою в контексті, що сприяє її кращому запам'ятовуванню. Такі ресурси не лише розширюють словниковий запас, але й допомагають зрозуміти культурні особливості мови, що є важливим для розвитку лексичної компетентності.

Ще однією значною перевагою онлайн-ресурсів є можливість індивідуалізації навчання. Сучасні платформи використовують штучний інтелект і адаптивні алгоритми, які аналізують прогрес учня, виявляють слабкі місця та пропонують персоналізовані завдання. Наприклад, додатки, такі як Rosetta Stone або LingQ, адаптують вправи до рівня знань користувача, пропонуючи лексику, яка відповідає його поточним потребам. Це дозволяє уникнути перевантаження інформацією або, навпаки, повторення вже відомого матеріалу, що робить навчання більш ефективним [24, с. 52].

Індивідуалізація також проявляється у можливості вибору тематики. Наприклад, учень, який вивчає англійську для бізнесу, може зосередитися на професійній лексиці, використовуючи ресурси, такі як Business English Pod або спеціалізовані курси на Coursera. Водночас людина, зацікавлена в подорожах, може вивчати лексику, пов'язану з туризмом, через інтерактивні додатки чи YouTube-канали. Такий підхід забезпечує релевантність навчального матеріалу, що сприяє швидшому засвоєнню лексики та її практичному застосуванню.

Онлайн-ресурси створюють унікальні можливості для практичного застосування лексики в реальних або симульованих комунікативних ситуаціях. Платформи, такі як iTalki або Tandem, дозволяють учням спілкуватися з носіями мови через текстові чати, голосові повідомлення чи

відеодзвінки. Це дає змогу не лише поповнювати словниковий запас, але й вчитися використовувати лексику в автентичних контекстах, що є ключовим для розвитку лексичної компетентності. Наприклад, під час розмови з носієм мови учень може дізнатися про колоквіальну лексику чи ідіоми, які рідко зустрічаються в підручниках.

Крім того, онлайн-ресурси пропонують доступ до корпусів мовних даних, таких як British National Corpus чи COCA (Corpus of Contemporary American English), які дозволяють аналізувати вживання слів у різних контекстах. Це особливо корисно для учнів вищого рівня, які прагнуть поглибити розуміння нюансів лексики. Такі інструменти допомагають не лише запам'ятовувати слова, але й розвивати вміння використовувати їх доречно залежно від стилю, регістру чи ситуації.

Використання онлайн-ресурсів сприяє розвитку автономності у навчанні. Учні отримують можливість самостійно обирати ресурси, планувати свій час і оцінювати власний прогрес. Наприклад, платформи типу Quizlet дозволяють створювати власні набори карток і перевіряти знання через тести, що розвиває самодисципліну. Крім того, доступ до різноманітних джерел інформації, таких як форуми, блоги чи соціальні мережі, спонукає учнів критично оцінювати якість матеріалів, що сприяє розвитку аналітичних навичок [33].

Автономність також підтримується можливістю отримувати миттєвий зворотний зв'язок. Багато онлайн-платформ надають пояснення до помилок, що дозволяє учням одразу зрозуміти, чому певне слово чи вираз було використано неправильно, і як його слід застосовувати. Це сприяє глибшому розумінню лексики та її правильному вживанню.

Використання онлайн-ресурсів для розвитку іншомовної лексичної компетентності відкриває широкі можливості для учнів завдяки їхній доступності, гнучкості, інтерактивності та здатності до індивідуалізації. Ці ресурси не лише полегшують доступ до навчальних матеріалів, але й роблять процес вивчення лексики більш цікавим і ефективним за рахунок

гейміфікації, мультимедійного контенту та автентичних матеріалів. Вони сприяють практичному застосуванню лексики в реальних комунікативних ситуаціях, розвивають автономність і критичне мислення, а також дозволяють адаптувати навчання до індивідуальних потреб кожного.

#### 1.4. Сучасні методи і технології розвитку лексичної компетентності

Розвиток іншомовної лексичної компетентності є ключовим аспектом вивчення іноземних мов, адже лексика становить основу мовленнєвої діяльності, забезпечуючи можливість вираження думок і розуміння іншомовного дискурсу. Лексична компетентність охоплює не лише знання слів та їх значень, але й уміння використовувати лексичні одиниці в різних комунікативних ситуаціях, враховуючи їх стилістичні, граматичні та контекстуальні особливості. У сучасній методиці викладання іноземних мов традиційні методи, такі як словникові вправи та контекстне навчання, залишаються ефективними інструментами для формування цієї компетентності.

Лексична компетентність розглядається як здатність учня правильно й доречно використовувати лексичні одиниці в усному та писемному мовленні, а також розуміти їх у процесі сприймання іншомовної інформації. Згідно з теорією когнітивного підходу до навчання, засвоєння лексики є складним процесом, що включає запам'ятовування, асоціативне мислення та інтеграцію нових знань у наявну когнітивну структуру. Традиційні методи, такі як словникові вправи та контекстне навчання, ґрунтуються на принципах активного залучення учнів до процесу навчання, повторення та асоціативного зв'язку між формою слова, його значенням і контекстом використання [27, с. 35].

Словникові вправи зосереджені на цілеспрямованому опрацюванні лексичних одиниць, тоді як контекстне навчання передбачає засвоєння

лексики через її використання в реальних або змодельованих комунікативних ситуаціях. Обидва методи мають спільну мету – сформувати в учнів міцну лексичну базу, яка забезпечує ефективне мовлення та розуміння.

Словникові вправи є одним із найпоширеніших традиційних методів у викладанні іноземних мов. Вони спрямовані на цілеспрямоване засвоєння нових лексичних одиниць, закріплення їх у пам'яті та формування навичок їх активного використання. Словникові вправи можна класифікувати за різними критеріями, зокрема за рівнем складності, типом мовленнєвої діяльності (рецептивна чи продуктивна) та ступенем залучення контексту.

На початковому етапі вивчення іноземної мови словникові вправи часто мають рецептивний характер, допомагаючи учням розпізнавати слова та їх значення. Наприклад, вправи на зіставлення слова з його перекладом або дефініцією сприяють формуванню первинного розуміння лексичної одиниці. Такі завдання, як вибір правильного значення слова з кількох варіантів або заповнення пропусків у реченні, допомагають учням пов'язати форму слова з його семантикою.

На більш просунутих етапах словникові вправи стають продуктивними, залучаючи учнів до активного використання лексики. Наприклад, завдання на складання речень із заданими словами або створення коротких текстів сприяють розвитку навичок продукування мовлення. Такі вправи не лише закріплюють знання лексики, але й допомагають учням зрозуміти її граматичні та стилістичні особливості [31, с. 45].

Однією з переваг словникових вправ є їх чітка структурованість, що дозволяє вчителю систематично вводити нову лексику та контролювати її засвоєння. Проте цей метод має й обмеження: ізольоване вивчення слів може призводити до браку розуміння їх контекстуального використання. Для подолання цього недоліку словникові вправи часто комбінуються з контекстним навчанням.

Контекстне навчання передбачає засвоєння лексики через її використання в автентичних або змодельованих мовленнєвих ситуаціях. Цей

метод базується на ідеї, що слова найкраще запам'ятовуються, коли вони вживаються в значущих контекстах, які імітують реальні комунікативні ситуації. Контекстне навчання дозволяє учням не лише запам'ятати значення слова, але й зрозуміти його конотації, колокаційні зв'язки та культурні особливості.

Одним із ключових принципів контекстного навчання є використання автентичних матеріалів, таких як тексти, аудіозаписи, відео чи діалоги. Наприклад, під час читання тексту учень стикається з новим словом у природному мовленнєвому середовищі, що сприяє його інтуїтивному розумінню.

Контекстне навчання також включає використання рольових ігор, діалогів і дискусій, які моделюють реальні ситуації. Наприклад, під час рольової гри на тему "Покупки в магазині" учні можуть засвоїти лексику, пов'язану з покупками, у процесі імітації діалогу між продавцем і покупцем. Такі завдання сприяють розвитку асоціативного мислення, оскільки учні пов'язують слова з конкретними ситуаціями та діями [35, с. 9].

Важливою перевагою контекстного навчання є його орієнтація на комунікативну компетентність. Учні вчаться не лише знати слова, але й використовувати їх у реальному спілкуванні, враховуючи соціокультурні норми та контекст. Однак цей метод вимагає від учителя ретельної підготовки матеріалів і створення умов для активної участі учнів, що може бути викликом у великих групах або за обмеженого часу.

Словникові вправи та контекстне навчання мають різні сильні сторони, що робить їх взаємодоповнюючими у процесі формування лексичної компетентності. Словникові вправи ефективні для систематичного введення нової лексики та її закріплення, тоді як контекстне навчання сприяє глибшому розумінню слів і їх інтеграції в мовленнєву діяльність. Наприклад, учень може спочатку виконати вправу на запам'ятовування слова "environment" через зіставлення з перекладом, а потім використати його в дискусії про

екологічні проблеми, що дозволяє закріпити знання в комунікативному контексті.

Комбінація цих методів дозволяє досягти балансу між рецептивним і продуктивним засвоєнням лексики. Наприклад, вчитель може розпочати заняття зі словникової вправи, щоб ознайомити учнів із новими словами, а потім запропонувати завдання на читання тексту або складання діалогу, де ці слова використовуються в контексті. Такий підхід відповідає принципам сучасних методів, яка наголошує на інтегративному навчанні, що поєднує різні аспекти мовної компетентності [23, с. 52].

Незважаючи на ефективність традиційних методів, їх застосування пов'язане з певними викликами. Словникові вправи можуть бути монотонними, що знижує мотивацію учнів, якщо вони не супроводжуються творчими або інтерактивними завданнями. Контекстне навчання, своєю чергою, вимагає значних часових і організаційних ресурсів для створення автентичних матеріалів і ситуацій. Крім того, індивідуальні особливості учнів, такі як рівень підготовки чи когнітивні здібності, можуть впливати на ефективність цих методів.

У сучасних умовах традиційні методи все частіше доповнюються інноваційними технологіями, такими як інтерактивні програми, онлайн-словники та мобільні додатки. Наприклад, словникові вправи можуть бути реалізовані через гейміфіковані платформи, що підвищують інтерес учнів. Контекстне навчання може використовувати мультимедійні ресурси, такі як відео чи подкасти, для створення більш автентичного мовного середовища.

Гейміфікація, тобто використання ігрових елементів у навчальному процесі, є одним із найперспективніших підходів до розвитку іншомовної лексичної компетентності. Цей метод базується на психологічних принципах мотивації, залученості та задоволення від діяльності [42, с. 59].

Гейміфікація включає такі елементи, як нагороди, рейтинги, рівні складності, квести та змагання, що роблять процес вивчення лексики захопливим і менш монотонним. Наприклад, використання ігрових платформ,

таких як Kahoot чи Quizlet Live, дозволяє учням брати участь у командних або індивідуальних змаганнях, спрямованих на закріплення лексичного матеріалу. Такі платформи пропонують інтерактивні завдання, як-от зіставлення слів із їх значеннями, складання речень або розв'язання кросвордів, що сприяють активному запам'ятовуванню лексики в контексті.

Гейміфікація також сприяє розвитку внутрішньої мотивації. Наприклад, у навчальних іграх учні отримують віртуальні бали, значки чи переходять на вищі рівні за правильне використання слів, що стимулює їх до подальшого навчання. Крім того, ігрові елементи дозволяють створювати ситуації, наближені до реальних комунікативних контекстів, що сприяє формуванню не лише лексичних, але й прагматичних навичок. Наприклад, рольові ігри, де учні імітують діалоги в певних ситуаціях (замовлення їжі в ресторані, бронювання готелю), допомагають закріпити лексику в природному мовленнєвому середовищі.

Мнемонічні техніки є ще одним потужним інструментом для розвитку іншомовної лексичної компетентності. Ці техніки базуються на створенні асоціацій, які допомагають учням запам'ятовувати слова та їх значення через образи, історії чи ритмічні структури. Одним із найпоширеніших мнемонічних методів є метод асоціацій, коли нове слово пов'язується з уже відомим образом чи поняттям. Такий підхід не лише полегшує запам'ятовування, але й робить його більш тривалим [10, с. 58].

Іншим прикладом мнемонічної техніки є метод “палацу пам'яті” (loci method), який передбачає розміщення нових слів у уявних “кімнатах” або локаціях. Учень подумки “розміщує” слово в певному місці (наприклад, слово “apple” біля уявного столу), що допомагає відтворити його під час згадування.

Крім того, мнемонічні техніки можуть включати використання ритму, рими або пісень. Наприклад, створення коротких віршів чи пісень із новими словами допомагає учням запам'ятовувати лексику через музичну пам'ять.

Цей метод особливо ефективний для молодших учнів, оскільки він поєднує навчання з розвагою, знижуючи рівень стресу та підвищуючи мотивацію.

Розвиток цифрових технологій спричинив появу мобільних додатків, які значно змінили підходи до вивчення іноземних мов. Такі додатки, як Duolingo, Memrise, Anki чи Babbel, пропонують персоналізовані та інтерактивні способи опанування лексики. Їхня популярність зумовлена доступністю, гнучкістю та можливістю адаптації до індивідуальних потреб учня. Наприклад, Duolingo використовує адаптивні алгоритми, які підлаштовують складність завдань до рівня знань користувача, пропонуючи вправи на переклад, аудіювання чи складання речень. Це дозволяє учням поступово розширювати словниковий запас, закріплюючи матеріал через повторення [19, с. 50].

Однією з ключових переваг мобільних додатків є використання інтервального повторення (spaced repetition), яке базується на психологічних принципах пам'яті. Наприклад, додаток Anki автоматично визначає, коли учню потрібно повторити певне слово, щоб воно перейшло в довготривалу пам'ять. Такий підхід значно підвищує ефективність запам'ятовування порівняно з традиційними методами. Крім того, мобільні додатки часто інтегрують елементи гейміфікації, такі як бали, рівні чи щоденні виклики, що робить їх схожими на ігрові платформи, але з чіткою навчальною спрямованістю.

Мобільні додатки також дозволяють учням навчатися в будь-який час і в будь-якому місці, що особливо важливо в умовах сучасного ритму життя. Вони пропонують аудіовізуальні матеріали, такі як озвучені приклади чи інтерактивні діалоги, що сприяють розвитку не лише лексичної, але й фонетичної та комунікативної компетентності.

Онлайн-платформи, такі як Coursera, EdX, Busuu чи LingQ, пропонують комплексний підхід до розвитку іншомовної лексичної компетентності, поєднуючи текстові, аудіо- та відеоматеріали з інтерактивними завданнями. Ці платформи дозволяють учням не лише вивчати лексику, але й

застосовувати її в реальних мовленнєвих ситуаціях, наприклад, через спілкування з носіями мови чи виконання проєктів. Наприклад, платформа Busuu пропонує можливість спілкування з носіями мови, які перевіряють письмові завдання та надають зворотний зв'язок, що сприяє формуванню практичних навичок використання лексики [8, с. 19].

Онлайн-платформи також надають доступ до величезної кількості автентичних матеріалів, таких як статті, подкасти чи відео, які дозволяють учням вивчати лексику в контексті реального мовлення. Наприклад, платформа LingQ пропонує бібліотеку текстів і аудіозаписів, де учні можуть виділяти нові слова, додавати їх до персональних словників і відстежувати прогрес у їх засвоєнні. Такий підхід сприяє глибшому розумінню лексики та її використанню в різних контекстах.

Крім того, онлайн-платформи часто використовують штучний інтелект для аналізу прогресу учнів і створення персоналізованих навчальних планів. Наприклад, платформи на основі AI можуть визначати, які слова чи фрази учень засвоює повільніше, і пропонувати додаткові вправи для їх закріплення. Це дозволяє оптимізувати навчальний процес і зробити його більш ефективним [1, с. 70].

Традиційні методи розвитку іншомовної лексичної компетентності, такі як словникові вправи та контекстне навчання, залишаються невід'ємною частиною комплексу методів викладання іноземних мов. Словникові вправи забезпечують систематичне засвоєння лексики, тоді як контекстне навчання сприяє її інтеграції в комунікативну практику. Поєднання цих методів дозволяє досягти комплексного розвитку лексичної компетентності, формуючи в учнів здатність ефективно використовувати іноземну мову в реальних ситуаціях.

У свою чергу, інноваційні підходи до розвитку іншомовної лексичної компетентності, такі як гейміфікація, мнемонічні техніки, мобільні додатки та онлайн-платформи, відкривають нові горизонти для ефективного вивчення іноземних мов. Гейміфікація робить процес навчання захопливим і

мотивуючим, мнемонічні техніки сприяють тривалому запам'ятовуванню, мобільні додатки забезпечують гнучкість і персоналізацію, а онлайн-платформи пропонують комплексний підхід із доступом до автентичних матеріалів і взаємодією з носіями мови. Поєднання цих методів дозволяє створити динамічне, інтерактивне та ефективне навчальне середовище, яке відповідає потребам сучасних учнів.

## Висновки до розділу 1

Іншомовна лексична компетентність є стрижневим компонентом успішного засвоєння англійської мови, охоплюючи словниковий запас, контекстуальне вживання лексики та систему асоціативних зв'язків.

Ефективність оволодіння лексикою в старшій школі визначається когнітивними здібностями учнів, методикою викладання та ступенем мотивації. Водночас низка факторів ускладнює цей процес, серед яких є наступні: недостатня зацікавленість, обмежений час, висока складність матеріалу, індивідуальні психологічні й когнітивні особливості, а також методологічні та соціокультурні бар'єри. Подоланню цих викликів сприяють сучасні педагогічні стратегії, використання автентичних джерел, широке залучення ІКТ та диференційований підхід до потреб учнів.

Автентичні цифрові ресурси англійською мовою набули статусу ключового інструменту сучасної лінгводидактики. Вони забезпечують занурення в автентичне мовне та культурне середовище, сприяють комплексному розвитку мовної компетентності й дозволяють залишатися в курсі актуальних мовних і суспільних тенденцій, відкриваючи нові перспективи для автономного навчання та професійного зростання.

Поряд із класичними методами активніше застосовуються інноваційні технології: гейміфікація, мнемонічні стратегії, мобільні додатки та різноманітні онлайн-платформи. Гейміфікація робить навчання емоційно

привабливим, мнемотехніки забезпечують міцніше закріплення матеріалу, мобільні застосунки додають гнучкості, а онлайн-платформи відкривають доступ до автентичних текстів і живого спілкування з носіями мови. Синтез традиційних і новітніх підходів формує динамічне, ефективне та особистісно орієнтоване навчальне середовище, що відповідає реаліям сучасної освіти.

## РОЗДІЛ 2

### ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА ОСНОВІ АВТЕНТИЧНИХ WEB-РЕСУРСІВ

#### 2.1. Аналіз навчальних можливостей автентичних web-ресурсів на прикладі ресурсу Cambridge English

Автентичні матеріали, створені носіями мови для реального спілкування, дозволяють учням не лише засвоювати лексичні одиниці, а й занурюватися в культурний та соціальний контекст їхнього вживання, що сприяє глибшому розумінню нюансів і колокацій. Серед таких ресурсів вирізняється платформа Cambridge English [34] – ресурс, присвячений підготовці до іспитів та загальному вивченню англійської мови.

Цей ресурс, орієнтований на рівні від початкового до просунутого за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (CEFR), пропонує комплексний набір інструментів для розвитку лексичної компетенції. Особливий інтерес для аналізу становить його адаптація до потреб учнів 9 класу середньої школи, які, як правило, досягають проміжного рівня B1, де лексика стає інструментом для вираження особистих думок, опису досвіду та обговорення повсякденних тем.

Платформа Cambridge English вирізняється своєю автентичністю, оскільки всі матеріали базуються на корпусі реального мовлення – Cambridge Learner Corpus, що включає мільйони прикладів використання слів у природних контекстах. Це не штучно створені вправи, а адаптації текстів, аудіо та відео, взяті з повсякденного англomовного дискурсу: від новинних статей і діалогів до розмовних подкастів. Для учнів 9 класу, які стикаються з переходом від базового відтворення слів до їхньої продуктивної інтеграції в мовлення, такий підхід забезпечує мотивацію через релевантність: лексика не

ізолювана, а вплетена в теми, близькі підлітковому досвіду, як-от хобі, подорожі, здоров'я чи шкільне життя.

Головна секція ресурсів для вчителів і учнів – "Teaching English" та "Learning English" – пропонує безкоштовний доступ до словникових списків, ігор, вправ і планів уроків, адаптованих до рівня B1. Ці елементи структуровані тематично, що дозволяє систематично будувати лексичний запас, починаючи від рецептивного сприйняття (розуміння слів у контексті) до продуктивного використання (створення власних висловлювань). Автентичність посилюється мультимедійними компонентами: відео з носіями мови, аудіозаписи розмов і інтерактивні картки, які імітують реальні комунікативні ситуації, сприяючи розвитку не лише лексичної, а й фонетичної та прагматичної компетенцій.

Одним із ключових інструментів для лексичного розвитку є тематичні словникові списки, зокрема B1 Preliminary Vocabulary List, що охоплює близько двох тисяч слів і фраз, згрупованих за темами, релевантними для шкільної програми 9 класу. Цей список не є сухим переліком, а радше динамічним орієнтиром, де слова поділяються на категорії: іменники (наприклад, "achievement" чи "food"), дієслова ("achieve", "cook"), прикметники ("active", "delicious") та фразові дієслова ("break down", "get along"). Темати, такі як "Food and Drink" (з термінами на кшталт "bake", "recipe", "sandwich"), "Clothes and Accessories" ("coat", "jeans", "umbrella"), "House and Home" ("bathroom", "fridge", "room"), "Sport" ("athlete", "competition", "swim"), "Travel and Transport" ("airport", "journey", "train") чи "Education" ("class", "homework", "study"), дозволяють інтегрувати лексику в уроки з урахуванням вікових особливостей підлітків – від обговорення шкільного розкладу до планування подорожей.

Педагогічна цінність полягає в акценті на контекстуальному навчанні: слова подаються з прикладами вживання, що стимулює асоціативне запам'ятовування. Для 9 класу це означає можливість переходу від пасивного вивчення до активного: вчитель може використовувати список як основу для

рольових ігор, де учні описують "kitchen" чи "recipe" у симульованому діалозі про приготування їжі, розвиваючи навички колокації та нюансів (наприклад, "boil" vs. "fry" у кулінарному контексті). Така структура сприяє поступовому розширенню лексичного репертуару, роблячи процес не механічним, а творчим, з акцентом на тематичну глибину, а не поверховий обсяг.

Інтерактивні вправи та ігри на платформі Cambridge English значно посилюють мотивацію учнів 9 класу, перетворюючи абстрактне засвоєння лексики на динамічний процес. Секція "Activities for Learners" пропонує онлайн-ігри, квізи та завдання, орієнтовані на B1 рівень, де лексика інтегрується через автентичні сценарії.

Наприклад, у грі "Wordshake" учні складають слова з префіксів, суфіксів і коренів за обмежений час, що тренує морфологічну свідомість і швидкість реакції – ключові для підлітків, які люблять елементи змагання. Тематичні вправи, як-от 25 завдань на "jobs" (з термінами "engineer", "nurse") чи "countries and nationalities" ("Italian", "Brazilian"), включають прослуховування аудіо, заповнення прогалін і створення речень, що імітує реальне читання чи слухання новин. Педагогічно це виправдано тим, що інтерактивність сприяє мнемонічним ефектам: повторення в гейміфікованому форматі (з елементами таймера чи балів) фіксує слова в довготривалій пам'яті, тоді як автентичні контексти (відео з носіями, що обговорюють "football" чи "food") розвивають рецептивні навички.

Для шкільного класу вчитель може адаптувати ці вправи для групової роботи: наприклад, у парі учні описують "appearance" (зовнішність) одне одного, використовуючи прикметники з вправ, що переходить у комунікативне завдання на самопрезентацію. Аналогічно, PDF-ресурси з іграми, як "Vocabulary Games and Activities", пропонують офлайн-варіанти – змішані літери, кросворди, пошук слів і картки для парних ігор – за темами "Arts & Media" ("band", "plot"), "Health" ("bleed", "cough"), "Holidays & Tourism" ("sightseeing", "luggage") чи "Sport" ("stadium", "victory"). Ці активності, адаптовані для B1/B2, заохочують колаборативне навчання: групи

розв'язують кросворди, обговорюючи підказки ("A large bird traditionally eaten at Christmas" для "turkey"), що стимулює переговори та уточнення значень, перетворюючи клас на простір для автентичного мовлення.

Особливе місце в ресурсах Cambridge English посідають комунікативні активності з буклета "B1 Preliminary for Schools Vocabulary Booklet", що містить десять завдань, орієнтованих на тематичну практику. Кожна активність інтегрує лексику в рольові ігри чи дискусії: наприклад, "Categories" для спорту (групування "cyclist" як "people" чи "sports"), "My perfect holiday" для подорожей (обговорення "accommodation" і "activities"), чи "What makes you feel...?" для емоцій (опис "happy" через досвід). Ці вправи, побудовані на принципах комунікативного підходу, дозволяють учням 9 класу використовувати слова продуктивно – від опису "house and home" у грі "Spot the similarities" до рольового "Where am I?" з будівлями ("castle", "garage").

Педагогічна сила полягає в балансі рецептивного та продуктивного: спочатку учні сприймають лексику через візуали чи аудіо, потім генерують власні висловлювання, що відповідає психологічним особливостям підлітків – потребі в самовираженні та соціальній взаємодії. Аналогічно, вправи на тему "education" (з PDF "Vocabulary Activities: Words Related to Education") – від розшифровки "curriculum" чи "seminar" до складання речень про "primary school" – адаптуються для уроків про шкільне життя, де учні обговорюють "tutor" чи "lecture" у групових дебатах, посилюючи зв'язок з власним досвідом.

Цифрові інструменти платформи, як "Test & Train" чи "Write & Improve", розширюють можливості для самостійного навчання, дозволяючи учням 9 класу практикувати лексику поза класом. "Test & Train" пропонує адаптивні тести з фідбеком, де слова з тем "Entertainment and Media" ("film", "TV") чи "Health" ("doctor", "exercise") тестуються в контексті, стимулюючи рефлексію над помилками. "Write & Improve" аналізує есе з використанням лексики (наприклад, опис "hobbies" чи "travel"), пропонуючи поради щодо

колокацій, що розвиває письмову компетенцію. Для вчителя це означає гнучкість: ресурси інтегруються в гібридні уроки, де онлайн-ігри доповнюють офлайн-активності, забезпечуючи диференціацію – сильніші учні працюють з розширеними темами, як "Communications and Technology" ("email", "internet"), а менш впевнені – з базовими, як "The Natural World" ("animal", "river").

Отже, платформа Cambridge English як автентичний веб-ресурс відкриває широкі педагогічні горизонти для розвитку іншомовної лексики в 9 класі середньої школи, поєднуючи систематичність словникових списків з інтерактивністю ігор і комунікативністю активностей. Її автентичність, заснована на реальних мовних даних, забезпечує не лише накопичення слів, а й їхнє осмислене використання в контекстах, близьких до життя підлітків, сприяючи переходу від механічного запам'ятовування до творчого мовлення.

## **2.2. Розробка методичних рекомендацій щодо використання web-ресурсів у навчальному процесі на прикладі ресурсу Cambridge English**

У сучасному освітньому ландшафті вивчення іноземної мови, зокрема англійської, набуває особливого значення формування лексичної компетентності, яка слугує основою для ефективної комунікації та глибокого розуміння культурного контексту. Для учнів 9 класу середньої школи, які перебувають на етапі підліткового віку та демонструють рівень *intermediate* (B1 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти), лексична компетентність передбачає не лише запам'ятовування слів, а й освоєння їхнього семантичного спектра, колокацій, синонімів, антонімів та контекстуального вживання. Традиційні комплекси методів, орієнтовані на механічне повторення, часто виявляються недостатньо мотивуючими для цієї вікової групи, де переважає потреба в інтерактивності, візуалізації та практичній застосовності знань.

Саме тут веб-ресурси постають тим інструментом, що поєднує доступність, мультимедійність та гнучкість. Вони дозволяють перетворити пасивне засвоєння лексики на активний процес, інтегруючи елементи гри, аудіо- та відеоматеріалів, а також персоналізованого зворотного зв'язку.

Серед численних онлайн-платформ особливе місце займає ресурс Cambridge English [34] – офіційний веб-сайт Кембриджського університету, присвячений навчанню англійської мови. Цей ресурс пропонує безкоштовні інструменти, адаптовані для школярів, які сприяють систематичному розвитку лексичного запасу через тематичні вправи, ігри та інтерактивні завдання.

Лексична компетентність у контексті іншомовного навчання охоплює не лише рецептивні навички (розуміння слів у тексті чи мовленні), а й продуктивні (активне використання в усному та письмовому мовленні). Для учнів 9 класу цей процес повинен бути спрямований на розширення активного словникового запасу до 2000–3000 одиниць, з акцентом на тематичну лексику, фразеологізми та лексичні поля, що відображають повсякденне життя підлітків. Веб-ресурси, як Cambridge English, сприяють цьому через принцип конструктивізму, де учень активно будує знання, взаємодіючи з аутентичними матеріалами.

Ключовим аспектом є мультимодальність: комбінація тексту, аудіо, відео та інтерактивних елементів активізує різні канали сприйняття, що особливо важливо для візуально-орієнтованої молоді. Наприклад, прослуховування подкастів чи перегляд коротких роликів дозволяє не тільки засвоїти нову лексику, а й зрозуміти її фонетичні та просодійні особливості в природному контексті. Крім того, алгоритми зворотного зв'язку на платформі забезпечують негайну корекцію помилок, що посилює мотивацію та сприяє глибшому закріпленню. Методично це передбачає перехід від ізольованого вивчення слів до їхньої інтеграції в комунікативні ситуації, де лексика набуває функціонального значення – від опису особистих досвідів до дискусій на актуальні теми.

У педагогічному плані використання веб-ресурсів вимагає балансу між класною роботою та самостійним навчанням. Учні 9 класу, маючи доступ до гаджетів, можуть виконувати завдання вдома, а вчитель – використовувати платформу для диференційованого підходу, адаптуючи рівень складності до індивідуальних потреб. Таким чином, Cambridge English не просто доповнює підручник, а трансформує урок у динамічний простір, де лексична компетентність формується через ітеративний цикл: введення, практика, закріплення та застосування.

Cambridge English – це комплексна онлайн-платформа, розроблена експертами Кембриджського університету, з фокусом на безкоштовні ресурси для самостійного та класного навчання. Розділ "Activities for Learners" пропонує тематичні блоки вправ, орієнтовані на рівні від elementary до advanced, з окремим акцентом на B1 для школярів середньої ланки. Лексичні матеріали охоплюють широкий спектр тем, релевантних для 14–15-річних учнів: від "Vocabulary for work and jobs" (лексика про професії та зайнятість) до "Health vocabulary" (слова, пов'язані зі здоров'ям) та "Communication and technology" (фразові дієслова в контексті цифрових комунікацій).

Особливістю ресурсу є інтерактивність: вправи включають matching games (з'єднання слів з визначеннями), multiple-choice quizzes (тести на вибір), gap-fills (заповнення пропусків) та listening tasks з вбудованим словником. Наприклад, у блоці "Vocabulary for the house and home" учні практикують опис інтер'єру через аудіо-записи, де слова як "furnished flat" чи "utility room" ілюструються реальними прикладами. PDF-документ "Vocabulary Games and Activities" надає шаблони для офлайн-адаптації, такі як анаграми (перестановка літер для розгадування слів) чи card games (карткові ігри для групового повторення), що полегшує перехід від онлайн-до класної роботи.

Платформа також інтегрує інструмент Write & Improve, де учні пишуть короткі тексти з новою лексикою та отримують автоматизований фідбек, що фокусується на точності вживання слів. Всі матеріали адаптовані до CEFR, з

чітким маркуванням рівня, що дозволяє вчителю легко планувати послідовність. Загалом, Cambridge English вирізняється автентичністю контенту – слова взяті з корпусу British English, що забезпечує культурну релевантність і природність.

Формування лексичної компетентності через Cambridge English повинно бути структурованим як циклічний процес, що охоплює підготовчий, основний та рефлексивний етапи уроку, з можливістю розширення на позакласну роботу. На підготовчому етапі вчитель обирає тематичний блок, узгоджений з програмою (наприклад, "Travel and tourism" для модуля про подорожі), і знайомить учнів з інтерфейсом платформи під час вступної частини уроку. Це передбачає колективний перегляд головної сторінки "Learning English", де акцентується увага на фільтрах за рівнем (B1) та навичкою (vocabulary). Учні, працюючи в парах за ноутбуками чи планшетами, виконують діагностичну вправу, наприклад, quiz на базову лексику теми, що дозволяє виявити прогалини та мотивувати через ігровий елемент – платформа видає "зірочки" за правильні відповіді, стимулюючи конкуренцію.

Переходячи до основного етапу, методичні стратегії фокусуються на активному засвоєнні через мультимодальні завдання. Для введення нової лексики рекомендується використовувати listening activities з вбудованими транскриптами, як у блоці "Communication and technology".

Учні прослуховують діалог про соціальні мережі, де фразові дієслова на кшталт "log on" чи "scroll down" повторюються в контексті, а потім переходять до gap-fill вправи, заповнюючи пропуски в реченні. Щоб посилити рецептивні навички, вчитель організовує групову дискусію: одна група описує сценарій з аудіо, використовуючи вивчені слова, тоді як інша – ілюструє його на дошці з малюнками з ресурсу. Цей підхід не тільки закріплює семантику, а й розвиває колокації, оскільки вправи часто включають фрази, а не ізольовані слова.

Для продуктивного застосування лексики інтеграція Cambridge English передбачає перехід до творчих завдань. Учні виконують writing exercises, наприклад, у "Vocabulary for work and jobs", де пишуть короткий email про мрію про кар'єру, застосовуючи plural endings (workers, managers) та неформальну лексику.

Текст надсилається в Write & Improve для фідбеку, де алгоритм виділяє неточності, як неправильне вживання "apply for a job" замість "apply to a job", і пропонує альтернативи. Вчитель у наступному уроці аналізує типові помилки колективно, перетворюючи їх на міні-урок з синонімами (job – position – vacancy). Щоб уникнути монотонності, впроваджуються ігрові елементи з PDF-ресурсу: анаграми для розминки ("e-m-a-i-l" → email) проводяться як командна гра з таймером, де переможці обирають наступну вправу з платформи.

Особливий акцент робиться на диференціації: для сильніших учнів – розширені завдання, як "Precise words", де обирається точне слово з синонімічної групи (big/large/huge), з подальшим усним монологом; для слабших – базові matching games на візуалізацію слів. Інтеграція в домашнє завдання полягає в самостійному проходженні повного блоку (наприклад, "Health vocabulary" з описом симптомів хвороби), з обов'язковим скріншотом результатів для перевірки. На рефлексивному етапі уроку учні ведуть "vocabulary journal" онлайн (через Google Docs, інтегрований з платформою), де фіксують 5–7 нових слів з прикладами вживання, а вчитель коментує, пропонуючи ресурси для повторення.

Циклічність забезпечується через тематичне планування: один модуль (4–6 уроків) присвячується одній темі, з поступовим нарощуванням складності – від рецептивних вправ до продуктивних проєктів, як створення подкасту про "house and home" з використанням вивченої лексики. Вчитель виступає фасилітатором, модеруючи онлайн-форуми платформи для обміну досвідом, що розвиває соціальний аспект компетентності. Такий підхід не

тільки формує лексичний запас, а й культивує автономію, готуючи учнів до реального мовного середовища.

Отже, використання веб-ресурсу Cambridge English у формуванні іншомовної лексичної компетентності учнів 9 класу відкриває шлях до інноваційного, центрованого навколо учня навчання, де традиційні бар'єри замінюються динамічними можливостями. Через систематичну інтеграцію тематичних вправ, ігор та інструментів зворотного зв'язку платформа сприяє глибокому, контекстуальному засвоєнню лексики, адаптованому до вікових особливостей та освітніх потреб. Методичні рекомендації, викладені вище, підкреслюють важливість циклічного підходу, мультимодальності та диференціації, що робить процес не лише ефективним, а й приємним.

### **2.3. Експериментальне дослідження впливу web-ресурсів на розвиток лексичної компетентності на прикладі Oxford Learners' Dictionaries**

Експериментальне дослідження впливу web-ресурсів на прикладі Oxford Learners' Dictionaries [43] на розвиток лексичної компетентності школярів проводилося на базі КЗ «Вінницький ліцей № 7 імені Олександра Сухомовського» у вересні-жовтні 2025 року. Участь у дослідженні взяли 20 учнів 9-х класів зазначеного навчального закладу.

На початковому етапі дослідницької діяльності ми провели з учнями первинне тестування, яке було покликане визначити поточний рівень сформованості іншомовної лексичної компетентності. Текст контрольної роботи представлено в Додатку А.

Успішність учнів оцінювалася за такими критеріями:

Загальна максимальна оцінка: 12 балів (по 4 бали за Завдання 1 і 2, по 2 бали за Завдання 3 і 4).

Високий рівень (10-12 балів): учень/учениця виконує всі завдання без помилок або з мінімальними помилками (не більше 1-2). Демонструє повне розуміння лексики теми, правильне використання слів у контексті.

Достатній рівень (7-9 балів): учень/учениця виконує більшість завдань правильно (помилки в 3-5 елементах). Розуміє основну лексику, але може мати труднощі з нюансами або word formation.

Середній рівень (4-6 балів): учень/учениця виконує половину завдань (помилки в 6-8 елементах). Базове знання лексики, але проблеми з matching і fill-in-the-blanks.

Низький рівень (1-3 бали): учень/учениця виконує менше половини завдань (помилки в 9-11 елементах). Значні прогалини в знанні лексики теми.

Це тестування принесло такі результати.

Загальний розподіл результатів контрольної роботи демонструє чітку домінування середнього рівня підготовки серед учасників. Зокрема, 10% учнів (2 особи) досягли високого рівня (10–12 балів), що свідчить про міцне засвоєння лексики та впевнене застосування її в різних контекстах. Цей показник пояснюється індивідуальними зусиллями окремих учнів, які, ймовірно, активно готувалися до теми через додаткові ресурси, такі як читання екологічних текстів англійською. Достатній рівень (7–9 балів) охоплює 20% респондентів (4 особи), що відображає помірне розуміння матеріалу з епізодичними помилками, зумовленими недостатньою практикою в словоутворенні чи синоніміці.

Значна частка – 50% (10 осіб) – припадає на середній рівень (4–6 балів), що є переважним показником у вибірці. Цей розподіл пояснюється типовими труднощами 9-класників у систематизації лексики екологічної тематики: учні демонстрували базове знання термінів, але стикалися з викликами в контекстному застосуванні, особливо під час заповнення пропусків чи вибір синонімів, де вимагалось не лише запам'ятовування, але й асоціативне мислення. Низький рівень (1–3 бали) зафіксовано у 20% випадків (4 особи), що пов'язано з обмеженим словниковим запасом і відсутністю мотивації до

вивчення теми, можливо, через брак інтеграції екологічних питань у повсякденне навчання.

Щодо окремих завдань, розподіл успіхів також підкреслює загальну тенденцію до середніх показників. У Завданні 1 (співставлення слів з визначеннями) 60% учнів правильно співставили всі чотири пари, що вказує на відносно високу впізнаваність базової лексики, як-от *pollution* та *deforestation*, які часто зустрічаються в шкільних текстах. Водночас 25% учасників досягли часткового успіху (2–3 правильні відповіді), пояснюваного плутаниною між *recycle* та *endangered* через схожість тематичного контексту, а 15% мали мінімальні результати, зумовлені повною відсутністю знайомства з термінами. Цей розподіл (60% – високий/достатній успіх, 25% – середній, 15% – низький) узгоджується з загальною картиною, де базове співставлення є сильнішою стороною учнів.

У Завданні 2 (заповнення пропусків) розподіл становив 45% повних правильних відповідей, що відображає добру адаптацію слів на кшталт *renewable* та *ecosystem* до речень, але з труднощами в *conserve* через його абстрактний характер. 35% учнів заповнили 2–3 пропуски коректно, що пояснюється впливом рідної мови на вибір (наприклад, переклад *habitat* як "оселище" полегшував завдання), тоді як 20% мали лише одну правильну відповідь, зумовлену браком практики в тематичних текстах. Такий розподіл (45% – достатній/високий, 35% – середній, 20% – низький) підкреслює середній рівень як домінуючий, з акцентом на контекстні труднощі.

Завдання 3 (вибір синонімів) показало 70% успіху в обох пунктах, де синонім *save* для *conserve* виявився очевидним, а *home* для *habitat* – інтуїтивним для більшості. 20% учасників правильно обрали лише один варіант, часто плутаючи *conserve* з *destroy* через негативний екологічний контекст, і 10% мали нульовий результат, що пов'язано з обмеженим знанням синоніміки. Розподіл (70% – високий/достатній, 20% – середній, 10% – низький) ілюструє сильнішу сторону учнів у простих семантичних зв'язках, але з потенціалом для поглиблення.

Нарешті, Завдання 4 (словоутворення) мало найнижчий розподіл успіхів: 40% учнів правильно утворили обидві форми (pollution та sustainable), демонструючи розуміння морфологічних правил. 30% досягли часткового успіху (одна правильна форма), пояснюваного труднощами з sustain через рідкісність похідних у базовій лексиці, а 30% мали мінімальні результати, зумовлені ігноруванням граматичного контексту. Цей розподіл (40% – достатній, 30% – середній, 30% – низький) підтверджує, що словоутворення є зоною росту для учнів середнього рівня.

Графічно результати вхідного контролю представлені на рисунку 2.1.

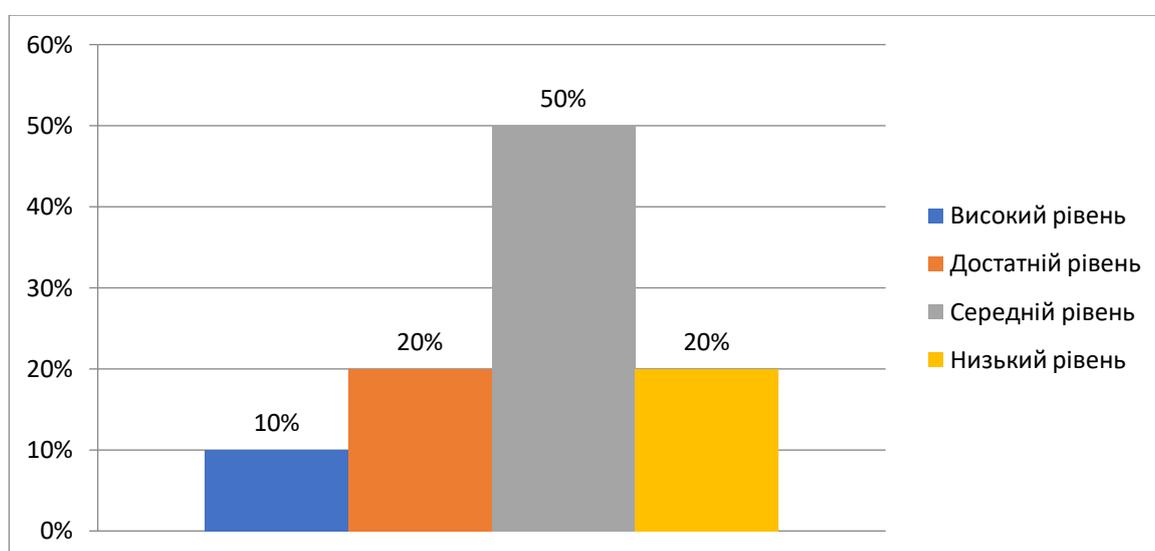


Рисунок 2.1. Результати вхідного контролю

Результати вхідного контролю свідчать про те, що середній рівень підготовки переважає в групі учасників, охоплюючи половину вибірки, що є характерним для 9-го класу в контексті лексичних тем з високим ступенем абстракції, як екологія. Ця домінуюча тенденція пояснюється недостатньою інтеграцією практичних вправ у навчальний процес, де учні опановують базову лексику, але стикаються з труднощами в її гнучкому застосуванні.

Отримані за підсумками вхідного контролю результати зумовили необхідність розробки й упровадження в навчальний процес комплексу уроків із формування іншомовної лексичної компетентності учнів 9 класу середньої школи із використанням ресурсу Oxford Learners' Dictionaries.

Розроблений комплекс уроків представляє собою цілісну модель формування іншомовної лексичної компетентності, де ресурс Oxford Learners' Dictionaries перетворюється на каталізатор самостійного навчання. Через послідовну тематику та різноманітні форми роботи комплекс забезпечує не лише накопичення лексики, а й її функціональне засвоєння, сприяючи розвитку комунікативних і когнітивних умінь учнів 9 класу.

**Метою** розробки є створення чітко структурованого комплексу з трьох послідовних уроків, спрямованого на ефективне формування лексичної компетентності через активне використання ресурсу OLD. Цей комплекс ґрунтується на **принципах** комунікативного підходу, де акцент робиться на практичному застосуванні лексики в реальних мовних ситуаціях. Для досягнення мети визначено такі **завдання**:

- обрати теми уроків, що відповідають віковим особливостям учнів 9 класу;

- спроєктувати структуру кожного уроку з урахуванням етапів мотивації, презентації, практики та рефлексії;

- інтегрувати інструменти OLD у вправи та завдання для посилення автономії учнів;

- визначити форми та методи роботи, що сприяють індивідуалізації та груповій взаємодії;

- сформулювати очікувані результати на рівні знань, умінь та навичок.

Розроблений комплекс уроків базується на інтегративних методах навчання, де OLD слугує не лише джерелом інформації, а й платформою для самостійного дослідження мови. **Формами роботи** обрано фронтальну (для презентації нового матеріалу), групову (для обговорення та творчих завдань) та індивідуальну (для роботи з ресурсом), що дозволяє враховувати різний рівень підготовки учнів. **Методами** ж є індуктивний (від конкретних прикладів до узагальнень), дедуктивний (від правил до практики) та проблемно-орієнтований (завдання, що стимулюють пошук рішень). **Очікувані результати** комплексу включають розширення активного

словникового запасу на 30–40 лексичних одиниць, розвиток навичок самостійного використання цифрових словників для уточнення значення та контексту, а також підвищення мотивації до вивчення мови через інтерактивність ресурсу.

Комплекс уроків реалізується послідовно, з міжурочковим домашнім завданням, що закріплює матеріал і готує до наступного заняття. Кожен урок передбачає використання комп'ютерів або мобільних пристроїв з доступом до інтернету для роботи з OLD, що сприяє розвитку цифрової грамотності. Учні працюють у парах або групах по 3–4 особи, з ротацією ролей для максимальної залученості.

### **Урок 1. Modern technologies in everyday life (Сучасні технології в повсякденному житті)**

**Тип уроку:** комбінований урок з формування іншомовної лексичної компетентності

**Мета уроку:** формувати іншомовну лексичну компетентність учнів через введення та засвоєння лексичних одиниць, пов'язаних з цифровими інструментами та їх впливом на комунікацію, з використанням онлайн-ресурсу Oxford Learners' Dictionaries (OLD).

#### **Завдання:**

Ознайомити учнів з 10–12 новими лексичними одиницями (словами та колокаціями) на тему сучасних технологій; навчити використовувати OLD для пошуку визначень, вимови, колокацій та прикладів; розвивати навички побудови простих речень у контексті теми.

Розвивати навички самостійного дослідження лексики, групової та парної взаємодії, критичного мислення через аналіз колокацій та синонімів; стимулювати мотивацію до вивчення англійської через зв'язок з повсякденним життям.

Формувати позитивне ставлення до сучасних технологій як інструменту комунікації; виховувати відповідальність у використанні цифрових ресурсів (наприклад, кібербезпека).

**Обладнання та ресурси:** комп'ютер/ноутбук учителя з проектором або інтерактивною дошкою для демонстрації OLD ([oxfordlearnersdictionaries.com](http://oxfordlearnersdictionaries.com)); доступ до інтернету для всіх учнів (планшети або комп'ютери в класі); коротке відео (1–2 хв.) про щоденне використання смартфонів (наприклад, з YouTube: "A Day in the Life with Smartphones"); роздатковий матеріал: таблиці для нотаток (для колокацій), щоденники учнів; таймер для контролю часу.

**Форми роботи:** фронтальна (лекція з демонстрацією), парна (обговорення речень), групова (генерація слів та рольова гра).

**Методи:** індуктивний (від конкретних прикладів у словнику до узагальнень), рольовий (для комунікативної практики), мозковий штурм (генерація асоціацій).

**Тривалість уроку:** 45 хвилин.

**Очікувані результати:**

Учні засвоюють 10–12 лексичних одиниць (слова: gadget, interface, cybersecurity, streaming; колокації: live streaming, video streaming, software update, mobile app) з точним значенням, вимовою та вживанням.

Розвивають навички пошуку колокацій у OLD та демонструють уміння будувати прості речення в контексті технологій (наприклад, "I use live streaming to watch concerts online").

Учні активно беруть участь у груповій та парній роботі, оцінюють власну впевненість у використанні нової лексики.

### **Перебіг уроку**

#### **1. Організаційний момент (2–3 хвилини)**

Мета етапу: налаштувати учнів на роботу, перевірити присутність, активізувати увагу.

Діяльність учителя: привітання: "Good morning, class! Today we're diving into the world of modern technologies. Are you ready to explore how gadgets shape our daily communication?" (Перевірка готовності до уроку).

Короткий огляд теми: "This is our first lesson on 'Modern technologies in everyday life'. We'll focus on vocabulary related to digital tools."

Діяльність учнів: відповідають на запитання, готують зошити та доступ до пристроїв.

Очікуваний результат: учні мотивовані, розуміють структуру уроку.

## **2. Мотиваційний етап (5–7 хвилин)**

Мета етапу: активізувати попередні знання, створити інтерес до теми через обговорення ролі гаджетів у житті підлітків.

Діяльність учителя: демонструє коротке відео (1–2 хв) про щоденне використання смартфонів (наприклад, як підлітки спілкуються через соцмережі, стрімінг тощо).

Запитує: "How do gadgets like smartphones influence your communication? What words come to mind when you think about technology in your daily routine?"

Організовує групову роботу: учні в групах по 3–4 особи генерують 5–7 слів, асоційованих з темою (приклади: "app", "stream", "update", "chat", "download"). Групи записують слова на стікерах та прикріплюють до дошки.

Діяльність учнів: переглядають відео, обговорюють у групах, генерують та презентують слова (по 1–2 слова на групу).

Очікуваний результат: учні асоціюють тему з власним досвідом, активізують 5–7 знайомих слів; формується мотивація через релевантність.

Перехід: "Great ideas! Now let's expand our vocabulary using a reliable tool – Oxford Learners' Dictionaries."

## **3. Основна частина. Презентація та вивчення нового матеріалу (15 хвилин)**

Мета етапу: ввести ключову лексику через фронтальну демонстрацію OLD, розвинути навички самостійного пошуку.

Діяльність учителя: фронтальна презентація: Проектує екран з OLD. Вводить ключові слова ("gadget", "interface", "cybersecurity") та демонструє:

Визначення (e.g., "Gadget: a small electronic device or machine").

Аудіовимову (учні повторюють хором).

Приклади речень з словника (e.g., "This gadget makes life easier").

Колокації (e.g., "user interface", "cybersecurity threat").

Індивідуальне завдання: кожний учень відкриває OLD на своєму пристрої та досліджує слово "streaming". Інструкція: "Find the definition, listen to pronunciation, note 2–3 collocations (e.g., 'live streaming', 'video streaming') and create one original sentence." (Час: 5 хв).

Діяльність учнів: слухають презентацію, повторюють вимову, нотують у зошитах. Індивідуально шукають інформацію про "streaming", створюють речення (e.g., "I enjoy video streaming on Netflix after school"), потім обговорюють у парах: "Share your sentence and collocation with your partner."

Очікуваний результат: учні засвоюють 4–5 слів з точним значенням і вимовою; вчаться використовувати OLD для колокацій; створюють 1–2 речення.

Метод: індуктивний (від прикладів у словнику до власних узагальнень).

#### **4. Практика та закріплення (10–12 хвилин)**

Мета етапу: застосувати лексику в комунікативних ситуаціях для розвитку навичок використання.

Діяльність учителя: організовує групову практику. Рольова гра в групах по 4 особи. Сценарій: "You're shopping for a new gadget. One student is a seller, others are customers. Discuss features using new words (e.g., interface, cybersecurity). Use OLD to check synonyms (e.g., 'device' vs. 'gadget' – find differences in the dictionary)." (Час: 7 хв). Вчитель ходить між групами, коригує.

Коротка фронтальна перевірка: дві групи презентують фрагмент діалогу (e.g., "This gadget has a user-friendly interface, but check its cybersecurity.").

Діяльність учнів: у ролях моделюють діалог (e.g., "I'd like a gadget with good streaming capabilities. Is it secure?"), перевіряють синоніми в OLD, використовують колокації.

Очікуваний результат: учні застосовують 6–8 лексичних одиниць у контексті; демонструють уміння диференціювати синоніми; покращують комунікативні навички.

Метод: рольовий (для імітації реальних ситуацій).

### **5. Рефлексія та підсумок (3–5 хвилин)**

Мета етапу: підвести підсумки, оцінити засвоєння, мотивувати до самостійної роботи.

Діяльність учителя:

Запитує: "What three new collocations did you learn today? How confident do you feel using them (1–5 scale)?" Роздає щоденники для фіксації (e.g., "live streaming – 4/5"). Підсумовує: "Today we explored 10–12 words from OLD. Great job on creating sentences!"

Діяльність учнів: фіксують у щоденниках 3 колокації та самооцінку; відповідають усно.

Очікуваний результат: учні рефлексують над навчанням, фіксують прогрес; вчитель оцінює активність (бал за участь).

Домашнє завдання: "In OLD, find 2 more collocations for 'app' (e.g., mobile app). Write a short paragraph (5–7 sentences) about your favorite gadget and its role in communication. Prepare to share next lesson."

## **Урок 2. Environmental challenges and individual responsibility**

### **(Екологічні виклики та індивідуальна відповідальність)**

**Мета уроку:** поглибити лексичну компетентність учнів через тематику сталого розвитку, акцентуючи увагу на лексиці, пов'язаній з довкіллям та діями для його збереження.

**Завдання:**

Ввести та засвоїти 12–15 нових лексичних одиниць (слова, фразові дієслова, колокації) з теми; розвивати навички самостійного пошуку та аналізу лексики в онлайн-ресурсі Oxford Learners' Dictionaries (OLD).

Формувати навички критичного аналізу лексичних зв'язків (синоніми, колокації, приклади в контексті); стимулювати аргументацію через дискусії.

Підвищити екологічну свідомість учнів, мотивуючи до індивідуальних дій для зменшення впливу на довкілля.

**Тип уроку:** урок формування іншомовної лексичної компетентності (другий урок у серії з теми сталого розвитку).

**Форми роботи:** групова дискусія, парна робота, індивідуальна робота з гаджетами.

**Методи:** проблемно-орієнтований (пошук рішень екологічних завдань через лексику); дедуктивний (від загального визначення до конкретних прикладів); інтерактивний (мозковий штурм, дебати).

**Обладнання та ресурси:** проектор/інтерактивна дошка для демонстрації інфографіки (наприклад, інфографіка з RSC Education про атмосферне забруднення: <https://edu.rsc.org/infographics/how-to-teach-earths-atmospheric-pollution/4021012.article>); гаджети учнів (смартфони/планшети) з доступом до інтернету для роботи з OLD (<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>); роздаткові матеріали: шаблони mind-map, картки з колокаціями; аудіо- та відеоресурси з OLD (вимова, ілюстрації).

**Тривалість уроку:** 45 хвилин.

**Очікувані результати:**

Учні оперують 12–15 новими термінами (наприклад, pollution, recycle, sustainable, carbon footprint, biodiversity, reduce waste, conserve energy, eco-friendly) в аргументованих текстах та усних висловлюваннях.

Учні вміють самостійно уточнювати нюанси значення слів у OLD (визначення, приклади, аудіо, синоніми), що сприяє формуванню навичок критичного аналізу лексичних зв'язків.

Учні демонструють вміння використовувати лексику в контексті екологічних проблем (наприклад, у дебатах чи mind-map).

**Перебіг уроку**

**I. Організаційний момент (2–3 хвилини)**

Мета етапу: налаштувати учнів на роботу, перевірити присутність, нагадати правила поведінки під час групової роботи.

Діяльність учителя: привітання: "Good morning, everyone! Today we're continuing our journey into sustainable development. Remember, our goal is to build your vocabulary to talk about the planet's future."

Діяльність учнів: Відповідь на привітання, коротке опитування: "What environmental word do you remember from the previous lesson?" (наприклад, "climate change").

Перехід: "Let's start with some visuals to spark your ideas."

## **II. Мотивація та актуалізація опорних знань (5–7 хвилин)**

Мета етапу: активізувати попередні знання, мотивувати через реальні проблеми, ввести базову лексику.

Метод: груповий мозковий штурм (brainstorming).

Діяльність учителя: показати інфографіку про забруднення (наприклад, з <https://edu.rsc.org/infographics/how-to-teach-earths-atmospheric-pollution/4021012.article>, що ілюструє джерела забруднення, як acid rain чи smog). Запитання: "What problems do you see here? Suggest English words related to the environment."

Діяльність учнів: у групах по 4–5 осіб переглядають інфографіку (2 хвилини), пропонують слова на дошці (наприклад, "pollution" – забруднення; "recycle" – переробляти; "sustainable" – стале). Учитель фіксує на дошці, корегує вимову.

Очікувані продукти: Список з 5–7 базових слів.

Перехід: "Great ideas! Now, to deepen our understanding, we'll explore more advanced terms using Oxford Learners' Dictionaries."

## **III. Презентація нового матеріалу (10–12 хвилин)**

Мета етапу: ввести нову лексику через OLD, розвивати навички самостійного пошуку.

Метод: дедуктивний (від загального визначення до прикладів).

Діяльність учителя: спрямовує учнів до OLD на гаджетах. Ввести ключові слова:

Carbon footprint (/ˌkɑːbən ˈfʊtprɪnt/): "A measure of the amount of carbon dioxide produced by activities." Приклад з OLD: "Flying is the biggest contribution to my carbon footprint." Колокація: "reduce your carbon footprint". Учні слухають аудіо, дивляться ілюстрації (pictures of CO<sub>2</sub> emissions).

Biodiversity (/ˌbaɪəʊdaɪˈvɜːsəti/): "The existence of a large number of different kinds of animals and plants." Приклад: "The mining project threatens one of the world's richest areas of biodiversity." Колокація: "conserve biodiversity".

Фразові дієслова: "Reduce waste" (/rɪˈdjuːs/; "To make something less" – приклад: "The program aims to reduce pollution"); "Conserve energy" (/kənˈsɜːv/; "To use as little as possible" – приклад: "Help to conserve energy by insulating your home").

Діяльність учнів: індивідуально шукають у OLD, фіксують у зошитах (визначення, 1–2 приклади, вимова). Аналізують відеоілюстрації (якщо доступні в OLD).

Очікувані продукти: зошити з нотатками (3–5 нових термінів на учня).

Перехід: "Now that we know the words, let's connect them creatively."

#### **IV. Закріплення та практика (15 хвилин)**

Мета етапу: застосувати лексику в комунікативних завданнях, розвивати аргументацію.

Метод: проблемно-орієнтований (пошук рішень через дебати).

Завдання 1. Індивідуальне (5 хвилин):

Створити mind-map на аркуші (центр: "Environmental responsibility").

Додати синоніми та приклади з OLD:

"Eco-friendly" (/ˌiːkəʊ ˈfrendli/; "Not harmful to the environment") – синоніми: "green", "sustainable". Приклад: "eco-friendly products".

Доповнити прикладами (наприклад, "green energy" як синонім "sustainable power").

Учні доповнюють mind-map з ресурсу.

Завдання 2. Групова практика (10 хвилин):

Дебати в парах ("For" vs "Against plastic use"). Аргументувати, цитуючи OLD:

"For": "Plastic can be recycled to reduce waste (from OLD: reduce pollution by 70%)."

"Against": "It harms biodiversity (example: threatens animals)."

Учитель модерує, фіксує точні вирази.

Очікувані продукти: Готові mind-map (представлення 2–3 груп); записи дебатів з 8–10 термінами.

Перехід: "Excellent arguments! Let's reflect on what we've learned."

### **V. Підсумок уроку та рефлексія (3–4 хвилини)**

Мета етапу: оцінити засвоєння, мотивувати до самоперевірки.

Метод: самоперевірка.

Діяльність учителя: запитання: "Which word was the most useful today? How can OLD help you in debates?"

Діяльність учнів: у парах тестують одне одного на колокації (наприклад, "What collocation goes with 'conserve'? – Conserve energy."). Використовують мобільний доступ до OLD для перевірки. Самооцінка: "Я використав(ла) \_\_\_ нових слів."

Оцінка: учитель відзначає активність (стикерами чи балами).

Домашнє завдання: створити короткий пост у соцмережах (5–7 речень) про "My carbon footprint" з 5 новими термінами; перевірити в OLD.

### **Урок 3. Cultural traditions and globalization (Культурні традиції та глобалізація)**

**Мета уроку:** формувати іншомовну лексичну компетентність учнів шляхом інтеграції нової лексики теми в зв'язний дискурс, розвиваючи навички автономної роботи з онлайн-ресурсом Oxford Learners' Dictionaries (OLD) для аналізу, адаптації та творчого застосування слів у контексті культурного діалогу.

**Завдання:**

Ознайомити учнів з 15–18 лексичними одиницями (слова, фрази, ідіоми) теми; вчити використовувати OLD для пошуку визначень, колокацій, прикладів та аудіо; інтегрувати лексику в усне та письмове мовлення.

Розвивати критичне мислення через порівняння традицій, індуктивне узагальнення лексики з культурних прикладів; стимулювати творчість у проектній діяльності.

Формувати толерантність до культурного розмаїття, усвідомлення ролі глобалізації в збереженні/адаптації традицій; мотивувати до самостійного дослідження культурного спадку.

**Тип уроку:** урок формування іншомовної лексичної компетентності.

**Обладнання та ресурси:** комп'ютери/планшети з доступом до інтернету (для OLD: [www.oxfordlearnersdictionaries.com](http://www.oxfordlearnersdictionaries.com)); проектор для демонстрації прикладів з OLD (визначення, аудіо, ілюстрації); роздаткові матеріали: картки з ключовою лексикою, шаблони для постера; аудіо: навушники для прослуховування вимови/прикладів з OLD.

**Час уроку:** 45 хвилин.

**Методи:** індуктивний (від культурних прикладів до лексичних узагальнень); творчий (генерація контенту на основі OLD); проблемно-пошуковий (дослідження в групах).

**Форми роботи:** фронтальна (обговорення), парна (перекладання), групова (презентація, проект), індивідуальна (адаптація), проектна (постер).

**Очікувані результати:**

Учні інтегрують 15–18 лексичних одиниць (e.g., custom, heritage, fusion, cultural exchange, melting pot, blend traditions, preserve heritage, adapt customs) у зв'язний дискурс (усний/письмовий).

Демонструють автономію в роботі з OLD: шукають/аналізують визначення, колокації, приклади, аудіо для творчого застосування слів.

Досягають рівня B1–B2 (CEFR): лексика стає інструментом культурного діалогу, з акцентом на перекладання та генерацію контенту.

80% учнів активно беруть участь у груповій/індивідуальній практиці;  
70% – у рефлексії.

### **Перебіг уроку**

#### **I. Організаційний момент (2 хв.)**

Мета: налаштувати на урок, перевірити присутність.

Привітання: "Good morning, class! Today we're wrapping up our series on cultural diversity with a focus on how traditions meet globalization. Let's dive in!"

Метод: фронтальний.

Оцінка: + для активності.

#### **II. Мотиваційний етап (5 хв.)**

Мета: активізувати інтерес, асоціювати попередні теми з новою лексикою.

Фронтальне обговорення: "In our globalized world, traditions are everywhere – from Diwali in India to Christmas in Ukraine. Share a holiday experience and link it to words like 'custom', 'heritage' or 'fusion' (e.g., 'My family's custom is to blend Ukrainian and Polish traditions at Easter')." Учитель моделює: "According to OLD, 'custom' is 'an accepted way of behaving in a society' – like pinning money to the bride's dress in some cultures." Інтеграція попередніх тем: "How does this connect to 'local customs' from Lesson 1 or 'global influences' from Lesson 2?"

Метод: обговорення, мозковий штурм.

Ресурс: OLD для швидкого прикладу (проектор: показати визначення "custom").

Очікуваний результат: учні діляться 3–5 прикладами, активізуючи 3–4 слова.

#### **III. Актуалізація опорних знань та презентація нового матеріалу (10 хв.)**

Мета: індуктивно узагальнити лексику через дослідження OLD.

Розділити клас на 4 групи (по 4–5 учнів). Кожна група досліджує "cultural exchange" в OLD (якщо не знайдено – пов'язані слова: exchange,

fusion). Завдання: За 5 хв – знайти визначення, ідіоми (e.g., "melting pot" – "a place where different cultures mix, like the vast melting pot of American society"), колокації (e.g., cultural exchange programme), аудіо-прикладі (прослухати вимову/речення: "Student exchanges promote cultural exchange").

Презентація:

Кожна група (2 хв) презентує знахідки класу (e.g., "From OLD: 'Melting pot' originated from a 1903 play about Jewish immigrants; example: New York is a melting pot.").

Вчитель: коригує, додає колокації (e.g., "preserve heritage" – "to keep cultural heritage for posterity, like UNESCO sites").

Метод: групове дослідження, індуктивний.

Ресурс: OLD (індивідуальний доступ); роздатки з ключовою лексикою.

Очікуваний результат: учні фіксують 8–10 одиниць, демонструють навички пошуку.

#### **IV. Індивідуальна практика (8 хв.)**

Мета: закріпити лексику через адаптацію.

Завдання: "Adapt a sentence from OLD to your context. E.g., OLD: 'Their music blends traditional and modern styles' → 'In Ukraine, we blend traditions like pysanky with global Halloween customs.'" (Використовувати слова: blend traditions, adapt customs).

Парна перевірка: обмін реченнями, корекція (e.g., "Does it fit 'adapt to something' from OLD?").

Вчитель: моніторить, хвалить креативність (e.g., "Great use of 'fusion' – like French-Thai fusion!").

Метод: індивідуальний/парний, творчий.

Ресурс: OLD для перевірки (аудіо для вимови).

Очікуваний результат: кожний учень створює 2–3 адаптовані речення з 4–6 новими словами.

#### **V. Групова проектна діяльність (12 хв.)**

Мета: творче застосування лексики в інтегрованому продукті.

Групи створюють постер "Globalization of Traditions" (шаблон: Canva або папір).

Елементи:

Опис гібридного свята (e.g., "How globalization creates a melting pot: blending Diwali lights with Christmas trees"); використовувати OLD для колокацій (e.g., "preserve heritage" – "Campaigners fight to preserve historic buildings"; "adapt customs" – "Animals adapt to changing environments, like cultures to globalization").

Включити: ілюстрації (з OLD або малюнки), 5–7 слів з поясненнями/прикладми.

Презентація: коротко (1 хв/група) – "Our poster shows how to adapt customs in a global world."

Метод: проектний, творчий.

Ресурс: OLD для перевірки/ілюстрацій; маркери, принтер (опційно).

Очікуваний результат: 4 постери з інтеграцією 10–12 слів; демонстрація автономії.

## **VI. Рефлексія та підсумок (5 хв.)**

Мета: оцінити прогрес, інтегрувати весь комплекс.

Круглий стіл: "What progress did you make today? Share an example from Lessons 1–3 using OLD words (e.g., 'From local customs to global fusion, I learned to preserve heritage'). What was challenging in using OLD?" Учитель: "You've integrated 15+ words – now lexicon is your tool for cultural dialogue!" Самооцінка: "Thumbs up/down for autonomy with OLD."

Метод: фронтальний, рефлексивний.

Оцінка: вербальна (e.g., "Excellent project!"); домашнє – удосконалити постер.

Очікуваний результат: учні рефлексують, демонструють зв'язний дискурс.

## **VII. Домашнє завдання (3 хв.)**

Завдання: "Explore one word from OLD (e.g., 'diversity') related to your culture; write a short paragraph (100 words) adapting an example to globalization. Share in Google Classroom."

Мета: закріпити автономію.

Після проведення уроків із використанням ресурсу Oxford Learners' Dictionaries ми запропонували дев'ятикласникам узяти участь у повторному тестуванні з метою виявлення ефективності впливу web-ресурсів на розвиток іншомовної лексичної компетентності. Текст контрольної роботи представлено в Додатку Б. Це тестування принесло такі результати.

Результати повторного виконання контрольної роботи продемонстрували чітку позитивну динаміку, з домінуванням високих і достатніх показників, що свідчить про успішну адаптацію учнів до лексичних викликів теми. Загалом, 80% учасників (16 учнів) досягли високого або достатнього рівня. Такий розподіл відображає не лише кількісне зростання, але й якісне вдосконалення: учні демонстрували впевненіше застосування лексики в контексті, зменшивши кількість помилок порівняно з початковим етапом.

Зокрема, високий рівень (10–12 балів) охопив 40% учнів (8 осіб). Цей сегмент характеризується повним опануванням усіх аспектів завдань: точним співставленням термінів у Завданні 1 (наприклад, асоціація *emissions* з *gases released into the air*), бездоганним заповненням контекстуальних пропусків у Завданні 2 (як-от *plastic waste* чи *sustainable farming practices*) та правильним вибором синонімів і словоутворень у Завданнях 3–4. Пояснення успіху полягає в тому, що ці учні активно використовували ресурс для самостійного пошуку прикладів вживання, що сприяло глибшому закріпленню лексики. Порівняно з первинною діагностикою, цей приріст ілюструє ефект "глибинного занурення" через інтерактивні функції словника, такі як аудіоприклади та колокаційні вправи.

Достатній рівень (7–9 балів) також продемонстрував сталу частку в 40% (8 учнів). Учні цього рівня успішно справлялися з базовими елементами,

такими як визначення ключових термінів і синоніми (наприклад, biodiversity як variety), але іноді припускалися незначних помилок у словоутворенні чи контекстуальному виборі (наприклад, плутанина між ozone layer та climate change у реченні про захист від ультрафіолету). Цей розподіл пояснюється тим, що достатній рівень відображає перехідний етап: учні опанували основну лексику завдяки регулярним онлайн-заняттям, але потребують додаткової практики для нюансів.

Середній рівень (4–6 балів) склав 20% (4 учні). Представники цієї групи демонстрували часткове розуміння лексики – наприклад, правильне співставлення conservation з protection of natural resources, але труднощі з синонімами (вибір pollution замість variety для biodiversity) чи словоутворенням (responsible recycling замість responsibly). Такий відсоток пояснюється залишковими прогалинами в мотивації окремих учнів, які менш активно взаємодіяли з ресурсом; проте навіть тут спостерігається покращення в контекстуальному застосуванні, що зменшило кількість критичних помилок. Зниження частки середнього рівня є індикатором ефективності втручання, оскільки воно стимулювало "підйом" частини учнів до вищих категорій.

Нарешті, низький рівень (1–3 бали) не був виявлений (0%), що радикально відрізняється від результатів початкового етапу. Відсутність учнів з мінімальними результатами пояснюється профілактичним ефектом ресурсу: його доступні інструменти, як-от візуалізовані визначення та прості вправи, забезпечили базовий поріг знань для всіх учасників. Це не лише усунуло недоліки розподілу, але й сприяло загальній уніфікації результатів у бік успіху.

Графічно результати повторного контролю представлені на рисунку 2.2.

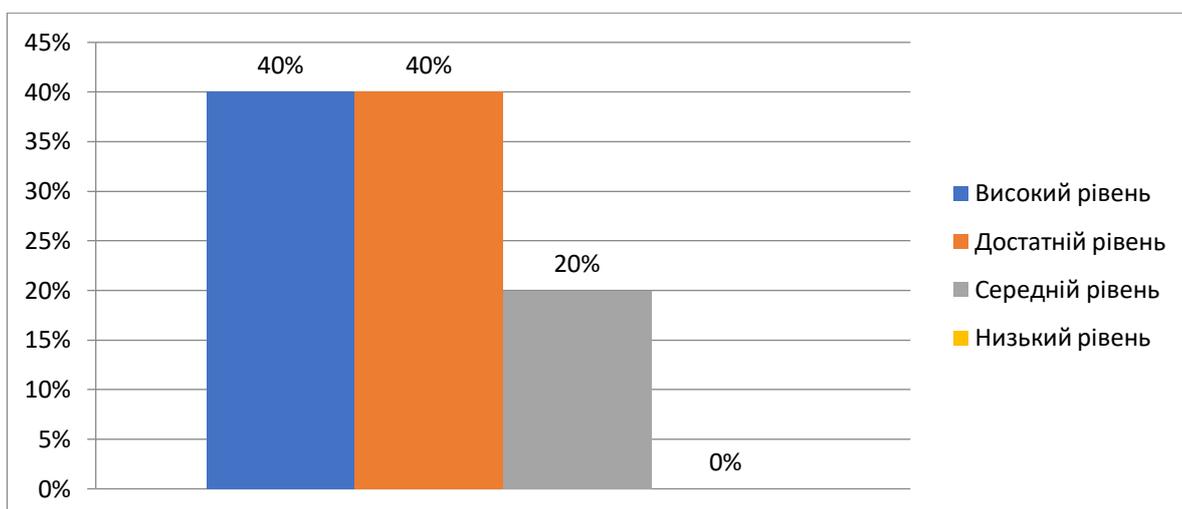


Рисунок 2.2. Результати повторного контролю

Отримані результати повторної діагностики переконливо свідчать про суттєве покращення лексичної компетентності учнів 9 класу: переважання високого та достатнього рівнів на тлі скорочення середнього та повної відсутності низького формує розподіл, орієнтований на успіх. Порівняно з первинною діагностикою, де домінували середні та низькі показники, поточні дані демонструють зростання високих і достатніх рівнів. Така динаміка є прямим свідченням ефективності використання Oxford Learners' Dictionaries як інструменту формування іншомовної лексичної компетентності. Ресурс не лише полегшив доступ до автентичної лексики, але й підвищив мотивацію через інтерактивність, що призвело до стійкого закріплення знань у контексті екологічної тематики.

## Висновки до розділу 2

Платформа Cambridge English як автентичний веб-ресурс відкриває широкі педагогічні горизонти для розвитку іншомовної лексики в 9 класі середньої школи, поєднуючи систематичність словникових списків з інтерактивністю ігор і комунікативністю активностей. Її автентичність, заснована на реальних мовних даних, забезпечує не лише накопичення слів, а

й їхнє осмислене використання в контекстах, близьких до життя підлітків, сприяючи переходу від механічного запам'ятовування до творчого мовлення.

Експериментальне дослідження впливу web-ресурсів на прикладі Oxford Learners' Dictionaries на розвиток лексичної компетентності школярів проводилося на базі КЗ «Вінницький ліцей № 7 імені Олександра Сухомовського» у вересні-жовтні 2025 року. Участь у дослідженні взяли 20 учнів 9-х класів зазначеного навчального закладу.

На початковому етапі дослідницької діяльності ми провели з учнями первинне тестування, яке було покликане визначити поточний рівень сформованості іншомовної лексичної компетентності.

Результати вхідного контролю свідчать про те, що середній рівень підготовки переважає в групі учасників, охоплюючи половину вибірки, що є характерним для 9-го класу в контексті лексичних тем з високим ступенем абстракції, як екологія. Ця домінуюча тенденція пояснюється недостатньою інтеграцією практичних вправ у навчальний процес, де учні опановують базову лексику, але стикаються з труднощами в її гнучкому застосуванні.

Отримані за підсумками вхідного контролю результати зумовили необхідність розробки й упровадження в навчальний процес комплексу уроків із формування іншомовної лексичної компетентності учнів 9 класу середньої школи із використанням ресурсу Oxford Learners' Dictionaries.

Розроблений комплекс уроків представляє собою цілісну модель формування іншомовної лексичної компетентності, де ресурс Oxford Learners' Dictionaries перетворюється на каталізатор самостійного навчання. Через послідовну тематику та різноманітні форми роботи комплекс забезпечує не лише накопичення лексики, а й її функціональне засвоєння, сприяючи розвитку комунікативних і когнітивних умінь учнів 9 класу.

Метою розробки є створення чітко структурованого комплексу з трьох послідовних уроків, спрямованого на ефективне формування лексичної компетентності через активне використання ресурсу OLD. Цей комплекс

ґрунтується на принципах комунікативного підходу, де акцент робиться на практичному застосуванні лексики в реальних мовних ситуаціях.

Після проведення уроків із використанням ресурсу Oxford Learners' Dictionaries ми запропонували дев'ятикласникам узяти участь у повторному тестуванні з метою виявлення ефективності впливу web-ресурсів на розвиток іншомовної лексичної компетентності. Отримані результати повторної діагностики переконливо свідчать про суттєве покращення лексичної компетентності учнів 9 класу: переважання високого та достатнього рівнів на тлі скорочення середнього та повної відсутності низького формує розподіл, орієнтований на успіх. Порівняно з первинною діагностикою, де домінували середні та низькі показники, поточні дані демонструють зростання високих і достатніх рівнів. Така динаміка є прямим свідченням ефективності використання Oxford Learners' Dictionaries як інструменту формування іншомовної лексичної компетентності. Ресурс не лише полегшив доступ до автентичної лексики, але й підвищив мотивацію через інтерактивність, що призвело до стійкого закріплення знань у контексті екологічної тематики.

## ВИСНОВКИ

Лексична компетенція становить фундаментальний компонент ефективного засвоєння англійської мови. Вона передбачає не тільки оволодіння словниковим запасом, але й навички його застосування в конкретних обставинах з урахуванням культурних, стилістичних та прагматичних аспектів. Щоб розвинути цю компетенцію, потрібен організований підхід, актуальні стратегії, впровадження цифрових інструментів та подолання перешкод, пов'язаних із полісемією слів і культурними відмінностями.

Іншомовна лексична компетенція включає словниковий запас, контекстуальне вживання слів та асоціативні зв'язки між ними. Словниковий запас слугує базою, забезпечуючи мовця ключовими лексичними елементами. Контекстуальне вживання дозволяє використовувати слова відповідно до комунікативних завдань і культурного оточення. Асоціативні зв'язки полегшують структурування лексики в пам'яті, що сприяє її кращому засвоєнню та активному застосуванню.

Оволодіння іншомовною лексикою в старших класах залежить від когнітивних можливостей школярів, педагогічних технік та ступеня зацікавленості. Недостатня мотивація, обмежений час, складність тем, психологічні та когнітивні характеристики учнів, а також методичні та соціокультурні чинники породжують проблеми. Ці бар'єри можна усунути за допомогою прогресивних педагогічних прийомів, оригінальних матеріалів, інтеграції технологій та адаптації до індивідуальних особливостей учнів.

Для повноцінного засвоєння лексики доцільний інтегрований метод, що об'єднує контекстуальне опанування, інтерактивні прийоми, цифрові засоби та увагу до соціокультурного середовища. Викладачам слід створювати умови для активного вживання лексики, стимулювати інтерес учнів і допомагати долати виклики, як-от полісемія слів чи надмірний обсяг інформації.

Автентичні матеріали відіграють ключову роль у вивченні іншомовних мов, адже вони посилюють зацікавленість учнів своєю свіжістю, культурною вагою та утилітарністю. Вони формують натуральне мовне оточення, стимулюють міжкультурну компетенцію та розвивають внутрішній імпульс до навчання. Проте їхня дієвість залежить від коректного відбору, модифікації та впровадження в заняття, а також від врахування рівня знань, уподобань учнів і потенційних ускладнень.

Автентичні іншомовні онлайн-джерела слугують потужним засобом у сучасному мовному навчанні. Вони пропонують багатий асортимент контенту, що дозволяє поглинутися в мову та культуру, вдосконалити всі грані мовленнєвої компетенції та слідкувати за актуальними трендами. У часи цифровізації ці джерела розкривають великі перспективи для незалежного опанування та кар'єрного зростання.

Застосування інтернет-ресурсів для вдосконалення лексичної компетенції гарантує зручність, адаптивність, інтерактивність і індивідуалізацію. Вони роблять процес навчання привабливим і результативним завдяки елементам гри, мультимедійним елементам та оригінальним матеріалам, сприяють реальному вживанню лексики, самостійності та аналітичному мисленню, а також дозволяють налаштовувати заняття під особисті потреби.

Класичні методи, як-от словникові завдання та контекстуальне опанування, продовжують бути стрижнем у викладанні іншомовних мов. Словникові завдання забезпечують методичне засвоєння лексики, а контекстуальне опанування – її реальне використання. Їхня комбінація дає змогу всебічно розвивати лексичну компетенцію, готуючи учнів до успішного мовлення в повсякденних ситуаціях.

Сучасні стратегії, такі як елементи гейміфікації, мнемонічні прийоми, мобільні програми та інтернет-платформи, розширюють горизонти мовного навчання. Гейміфікація робить процес захоплюючим, мнемонічні прийоми – сприяють тривалому збереженню в пам'яті, мобільні програми —

забезпечують мобільність, а онлайн-платформи – надають доступ до натуральних матеріалів і спілкування з носіями. Інтеграція цих інструментів формує динамічне та продуктивне освітнє поле, яке відповідає запитам нинішніх школярів.

Платформа Cambridge English як натуральний інтернет-ресурс розкриває нові педагогічні перспективи для вдосконалення іншомовної лексики в 9-му класі загальноосвітньої школи, поєднуючи упорядкованість лексичних переліків з ігровою інтерактивністю та комунікативними завданнями. Її автентичність, що базується на живих мовних даних, гарантує не тільки накопичення слів, але й їхнє усвідомлене вживання в ситуаціях, близьких до реального життя підлітків, стимулюючи перехід від механічного відтворення до креативного мовлення.

Експериментальне вивчення впливу інтернет-ресурсів на основі Oxford Learners' Dictionaries щодо розвитку лексичної компетентності учнів проводилося на базі КЗ «Вінницький лицей № 7 імені Олександра Сухомовського» у вересні-жовтні 2025 року. До дослідження долучилися 20 учнів 9-х класів цього закладу.

На стартовому етапі наукової роботи ми організували для учнів початкове тестування, спрямоване на оцінку наявного рівня розвитку іншомовної лексичної компетентності. Результати початкової перевірки вказують, що середній рівень домінує серед учасників, охоплюючи половину групи, що типово для 9-го класу при вивченні абстрактних лексичних тем, наприклад, екології. Ця переважна особливість зумовлена недостатньою включеністю практичних завдань у викладання, де учні освоюють основну лексику, але мають проблеми з її гнучким використанням.

Результати початкової перевірки обґрунтували потребу в створенні та впровадженні в освітній процес комплексу уроків для розвитку іншомовної лексичної компетентності учнів 9 класу загальноосвітньої школи з використанням ресурсу Oxford Learners' Dictionaries. Створений комплекс уроків уособлює цілісну схему розвитку іншомовної лексичної

компетентності, де ресурс Oxford Learners' Dictionaries стає стимулом для незалежного навчання. Завдяки логічній тематиці та різноманітним видам діяльності комплекс не тільки накопичує лексику, але й забезпечує її практичне засвоєння, сприяючи формуванню комунікативних і когнітивних навичок учнів 9 класу.

Мета – розробка чітко організованого комплексу з трьох послідовних уроків, орієнтованого на результативне формування лексичної компетентності через динамічне застосування ресурсу OLD. Цей комплекс спирається на засади комунікативної методики, з наголосом на реальному вживанні лексики в автентичних мовних обставинах.

Після завершення уроків з використанням ресурсу Oxford Learners' Dictionaries ми запросили дев'ятикласників до участі в заключному тестуванні, щоб оцінити ефективність впливу інтернет-ресурсів на розвиток іншомовної лексичної компетентності. Результати фінальної перевірки переконливо підтверджують значне вдосконалення лексичної компетентності учнів 9 класу: домінування високих і достатніх рівнів поряд зі зменшенням середніх та повною відсутністю низьких створює структуру, спрямовану на досягнення. Порівняно з початковою перевіркою, де переважали середні та низькі показники, нинішні дані фіксують ріст високих і достатніх рівнів. Така еволюція безпосередньо ілюструє дієвість Oxford Learners' Dictionaries як засобу формування іншомовної лексичної компетентності. Ресурс не тільки спростив доступ до автентичної лексики, але й посилив зацікавленість завдяки інтерактивності, що забезпечило міцне закріплення знань у рамках екологічної теми.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акоп'янц Н. Використання Chat GPT в процесі вивчення англійської мови: переваги та можливості. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. 2023. № 1. С. 69–72.
2. Асоянц П.Г. Методичні переваги використання інформаційно комунікаційних технологій у процесі формування англійськомовної професійно орієнтованої лексичної компетенції. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання. Збірник наукових праць*, вип. 49, КНЛУ, 2014. С. 90-97.
3. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання у немовному ВНЗ. Київ : Фірма «ІНКОС», 2005. 315 с.
4. Баранова С. В. Електронні засоби навчання у викладанні філологічних та перекладацьких дисциплін. *Філологічні трактати*. Т.7, вип. 2. Суми: Сумський державний університет, 2013. С. 53–59.
5. Боришевський М. Й. Взаємини в учнівському колективі і формування особистості. Київ: Генеза, 2004. 180 с.
6. Веприцький М. Ю. Використання комп'ютера на уроках іноземної мови в середній школі. *Джерело педагогічної майстерності*. Харків 1999. № 3. С. 24-31.
7. Вишневецький О. І. Методика навчання іноземних мов: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2011. С. 46–59.
8. Власюк І. Особливості сучасного англомовного читання учнів старших класів засобами інноваційних технологій (STEM - технології). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Т. 1, № 36. 254 с.
9. Волошинова Л. В. Використання аудіовізуального мистецтва у викладанні іноземних мов. *Стратегії та методики навчання мовам для спеціальних цілей: науково-методичні матеріали 5-ї Ювілейної Міжнародної конференції*. Київ, 2001. 22 с.

10. Гай Н. М. Використання інтерактивних технологій на уроках спецдисциплін. *Педагог професійної школи: методичний посібник*. Київ: ПІТО АПН України, 2009. Вип. 1. С. 57–64.
11. Генкал С. Є. Дидактичні можливості індивідуальних освітніх проектів учнів профільних класів. *Наукові записки ВДПУ, серія “Педагогіка і психологія”*. Вінниця, 2005. № 14. С. 15–17.
12. Гончаренко Т. Мотивація вивчення іноземної мови як соціальна функція освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія*, 2010. С. 47-55
13. Горелов В. Гейміфікація навчання. *Інформаційні технології та комп'ютерне моделювання: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 15–17 трав. 2017 р., м. Івано-Франківськ. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2017. С. 136–139.*
14. Гороль П.К. Мультимедійні засоби навчання: навч. посіб. Вінниця : Планер, 2010. 486 с.
15. Данилевська-Бабій Г.Я. Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання іноземної мови. *Іноземні мови*. 2001. №1. С. 15–16.
16. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
17. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. *Урядовий кур'єр*. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.
18. Коваль О. Зробіть ChatGPT своїм асистентом: як учителю використовувати штучний інтелект для уроків. *Освіторія Media*. URL: <https://osvitoria.media/experience/zrobit-chatgpt-svoyim-asystentomyak-uchytelyu-vykorystovuvaty-shtuchnyj-intelekt-dlyaurokiv/>
19. Коломінова О. О. Формування англомовної лексичної компетентності. *Іноземні мови*. 2005. № 2. С.48-51
20. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.

21. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. *Часопис Київського університету права*. 2007. № 4. С. 88–92.
22. Лелека Т. ChatGPT як інструмент викладання англійської мови у вищій школі. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. 2023. Вип. 211. С. 168-172.
23. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. *Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
24. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. *Іноземні мови*. 2011. № 1, 3. С. 50-57.
25. Олійник І. П. Використання методу проектів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня : Методична розробка. Котовськ, 2012. 21 с.
26. Семенець С. Тривимірні структури зовнішнього та внутрішнього проявів компетентності. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Сер. Педагогіка. 2018. Вип. 2 (43). С. 250-253.
27. Серман Л., Серман Т. Інтеграція чат-боту GPT в процес вивчення англійської мови. *Наука і освіта*. 2024. № 1. С. 32-39.
28. Ayedoun E., Hayashi Y., Seta K. Adding communicative and affective strategies to an embodied conversational agent to enhance second language learners' willingness to communicate. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*. 2019. Vol. 29 (1). P. 29–57.
29. Balcikanli C. Prospective English language teachers' experiences in Facebook: Adoption, use and educational use in Turkish context. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT)*. 2015. Vol. 11. Issue 3. P. 82–99.

30. Belda-Medina J., Calvo-Ferrer J. R. Using chatbots as AI conversational partners in language learning. *Applied Sciences*. 2022. Vol. 12 (7). P. 1–16.
31. Bergmann J., Sams A. Flip your classroom: reach every student in every class every day. Eugene, OR.; Alexandria, VA.: ISTE; ASCD, 2012.
32. Berrett D. How ‘flipping’ the classroom can improve the traditional lecture. *The Chronicle of Higher Education*, Feb. 19, 2012.
33. Bouchefra M. The Use of the Flipped Classroom in EFL Writing Classroom. Internet journal for cultural studies. URL: <http://www.inst.at/trans/22/the-use-of-the-flipped-classroom-in-efl-writing-classroom/> (дата звернення: 11.09.2024)
34. Cambridge English. URL: <https://www.cambridgeenglish.org/>
35. Chen Y., Jensen S., Albert L.J., Gupta S., Lee T. Artificial intelligence (AI) student assistants in the classroom: Designing chatbots to support student success. *Information Systems Frontiers*. 2022. Vol. 25 (2). P. 1–22.
36. Council recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (2018/C 189/01). *Official Journal of the European Union*. 2018. Vol. 61. C. 189. P. 7–13.
37. Dubin F., Olshtain E. Course Design: Developing Programs and Materials for Language Learning. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1991. 194 p.
38. Fernández-Cruz F.-J., Fernández-Díaz M.-J. Generation Z’s teachers and their digital skills. *Comunicar*. 2016. № 24(46). P. 97–105.
39. Fitzpatrick M. Classroom lectures go digital. *The New York Times*, June 24, 2012.
40. Foxon M., Richey R. C., Roberts R. C., Spannaus T. W. Training Manager Competencies: The standards. 3rd ed. Syracuse, NY: ERIC Clearinghouse on Information and Technology, 2003. 177 p.
41. Harmer J., Wesley A. How to Teach English. London: Longman Group, 2010. 198 p.

42. Hill J. Collocational competence. *Readings in Methodology*. 2006. P. 162-167.
43. Oxford Learner's Dictionaries. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
44. Rychen D. S., Salganik L. H. Definition and Selection of Competencies (DESECO): Theoretical and Conceptual Foundations: Strategy paper. Neuchatel, 2020. 120 p.
45. Smith M., Smith G. *A Study Skills Handbook*. Oxford: Oxford Univ. Press, 2012. 229 p.
46. Talbert R. Four Things I Wish I Had Known About the Flipped Classroom. *The Chronicles*. June 5, 2014.
47. Tucker B. The Flipped Classroom. *Education Next*. 2012. Vol. 12, No. 1. P. 83-86.
48. Tudor I. *Learner-centredness as Language Education*. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2011. 280 p.
49. Waters M., Waters A. *Study Tasks in English: Student's Book*. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2005. 214 p.
50. Wenden A. *Learner Strategies for Learner Autonomy*. L.: Prentice Hall, 2010. 172 p.
51. William M., Burden R. *Psychology for Language Teachers. A Social Constructivist Approach*. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1997. 240 p.
52. Widdowson G. *Teaching Language as Communication*. Oxford University Press, 2011. 168 p.

## ДОДАТКИ

### Додаток А

#### Вхідний контроль

Завдання 1. Match the words (1-4) with their definitions (a-d). (4 points)

1) Pollution

2) Recycle

3) Endangered

4) Deforestation

a. The process of cutting down trees on a large scale, leading to habitat loss.

b. Species that are at risk of extinction.

c. Harmful substances or energy released into the environment.

d. To process used materials to make new products.

Завдання 2. Fill in the blanks with the correct words from the box. (4 points)

(Word box: conserve, habitat, renewable, ecosystem)

We must \_\_\_\_\_ energy to protect our planet for future generations.

The Amazon rainforest is a unique \_\_\_\_\_ for many animal species.

Solar power is a \_\_\_\_\_ source of energy that doesn't harm the environment.

An \_\_\_\_\_ is a community of living organisms interacting with their surroundings.

Завдання 3. Choose the correct synonym for each word. (2 points)

Conserve (a) waste (b) save (c) destroy

Habitat (a) home (b) food (c) pollution

Завдання 4. Complete the word formation. Use the correct form of the words in brackets. (2 points)

Factories are responsible for air \_\_\_\_\_ (pollute).

We should promote \_\_\_\_\_ development to save the planet (sustain).

#### Критерії оцінювання

Загальна максимальна оцінка: 12 балів (по 4 бали за Завдання 1 і 2, по 2 бали за Завдання 3 і 4).

Високий рівень (10-12 балів): учень/учениця виконує всі завдання без помилок або з мінімальними помилками (не більше 1-2). Демонструє повне розуміння лексики теми, правильне використання слів у контексті.

Достатній рівень (7-9 балів): учень/учениця виконує більшість завдань правильно (помилки в 3-5 елементах). Розуміє основну лексику, але може мати труднощі з нюансами або word formation.

Середній рівень (4-6 балів): учень/учениця виконує половину завдань (помилки в 6-8 елементах). Базове знання лексики, але проблеми з matching і fill-in-the-blanks.

Низький рівень (1-3 бали): учень/учениця виконує менше половини завдань (помилки в 9-11 елементах). Значні прогалини в знанні лексики теми.

## Повторний контроль

Завдання 1. Match the words (1-4) with their definitions (a-d). (4 points)

1) Conservation

2) Biodiversity

3) Global warming

4) Emissions

- a. The variety of life in the world or in a particular habitat.
- b. Gases released into the air, especially from vehicles and factories.
- c. The gradual increase in Earth's temperature due to human activities.
- d. The protection and preservation of natural resources.

Завдання 2. Fill in the blanks with the correct words from the box. (4 points)

(Word box: waste, sustainable, ozone layer, climate change)

Plastic \_\_\_\_\_ is a major problem in our oceans.

We need to adopt \_\_\_\_\_ farming practices to reduce environmental damage.

The \_\_\_\_\_ protects us from harmful ultraviolet rays.

\_\_\_\_\_ is causing extreme weather events around the world.

Завдання 3. Choose the correct synonym for each word. (2 points)

Biodiversity (a) pollution (b) variety (c) destruction

Emissions (a) releases (b) savings (c) habitats

Завдання 4. Complete the word formation. Use the correct form of the words in brackets. (2 points)

The government should encourage \_\_\_\_\_ recycling (responsible).

Overfishing leads to the \_\_\_\_\_ of marine species (endanger).

### Критерії оцінювання

Загальна максимальна оцінка: 12 балів (по 4 бали за Завдання 1 і 2, по 2 бали за Завдання 3 і 4).

Високий рівень (10-12 балів): учень/учениця виконує всі завдання без помилок або з мінімальними помилками (не більше 1-2). Демонструє повне розуміння лексики теми, правильне використання слів у контексті.

Достатній рівень (7-9 балів): учень/учениця виконує більшість завдань правильно (помилки в 3-5 елементах). Розуміє основну лексику, але може мати труднощі з нюансами або word formation.

Середній рівень (4-6 балів): учень/учениця виконує половину завдань (помилки в 6-8 елементах). Базове знання лексики, але проблеми з matching і fill-in-the-blanks.

Низький рівень (1-3 бали): учень/учениця виконує менше половини завдань (помилки в 9-11 елементах). Значні прогалини в знанні лексики теми.